

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2010 – 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kristýna Macháčková

**Mravnostní kriminalita – jaké druhy existují a jak se jim
bránit**

Praha 2013

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. PhDr. Jiří Víšek, CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2010 – 2013

BACHELOR THESIS

Kristýna Macháčková

**Moral Crimes - what species exist and how to prevent
them**

Prague 2013

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Doc. PhDr. Jiří Víšek, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

.....

Kristýna Macháčková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce Doc. PhDr. Jiřímu Víškovi, CSc.
za jeho rady a čas, který mi věnoval při řešení dané problematiky.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá tématem mravnostní kriminalita. Popisuje, jaké druhy mravnostní kriminality dle zákona č. 40/2009 Sb., existují, jaké jsou potencionální tresty dle tohoto zákona pro pachatele a jaké možnosti poskytuje prevence mravnostní kriminality. Poukazuje na problematiku malé a špatné informovanosti občanů, která je důležitá k zabránění šíření mravnostní kriminality. Tato práce také poukazuje na nízké tresty pro pachatele trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti z hlediska platného zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Klíčové pojmy

Kuplířství, mravnostní kriminalita, oběť, pachatel, pohlavní zneužití, pornografie, prevence, prostituce, sexuální kriminality, soulož mezi příbuznými, trestní zákoník, znásilnění.

Annotation

This thesis deals with moral crime. Describes what kind of moral crimes are under Act No. 40/2009 Coll., what are the potential penalties under this Act for the offender and what options provides moral crime prevention. Highlights the problem of small and poor public awareness, which is important to prevent the spread of vice crime. This work also highlights the low sentences for perpetrators of the crime against human dignity in sexual matters by the law No. 40/2009 Coll., The Criminal Code.

Key words

Criminal Code, offender, pimping, pornografy, prevention, prostitution, rape, sexual abuse, sexual crime, sexual intercourse between relatives, vice crime, victim.

OBSAH

ÚVOD	9
1 MRAVNOSTNÍ KRIMINALITA	12
1.1 Základní charakteristika mravnostní kriminality.....	12
1.2 Vymezení pojmu prevence.....	13
1.3 Vymezení pojmu pachatel.....	16
1.3.1 Typy pachatelů dle motivu	17
1.3.2 Typy pachatelů dle oběti	17
1.4 Vymezení pojmu oběť.....	18
1.5 Základní členění mravnostní kriminality.....	20
1.6 Druhy trestné činnosti proti lidské důstojnosti	23
2 ZNÁSILNĚNÍ	24
2.1 Definice z pohledu kriminologie.....	24
2.2 Definice z pohledu zákona	25
2.3 Charakteristika oběti a pachatele	26
2.4 Prevence.....	30
2.5 Statistický výskyt znásilnění na území ČR	32
3 POHLAVNÍ ZNEUŽITÍ	34
3.1 Definice z pohledu kriminologie.....	34
3.2 Definice z pohledu zákona	34
3.3 Charakteristika oběti a pachatele	35
3.4 Prevence.....	37
3.5 Statistický výskyt na území ČR.....	39
4 SEXUÁLNÍ NÁTLAK	40
4.1 Definice z pohledu kriminologie.....	40
4.2 Definice z pohledu zákona	40
4.3 Prevence.....	41
5. SOULOŽ MEZI PŘÍBUZNÝMI	43
5.1 Definice z pohledu kriminologie.....	43
5.2 Definice z pohledu zákona	44
5.3 Prevence.....	44

6 KUPLÍŘSTVÍ.....	45
6.1 Definice z pohledu kriminologie.....	45
6.2 Definice z pohledu zákona.....	45
6.3 Prevence.....	46
7 PROSTITUCE OHROŽUJÍCÍ MRAVNÍ VÝVOJ DÍTĚTE	47
7.1 Definice z pohledu kriminologie.....	47
7.2 Definice z pohledu zákona.....	48
7.3 Prevence.....	48
8 PORNOGRAFIE.....	51
8.1 Definice z pohledu kriminologie.....	51
8.2 Definice z pohledu zákona.....	51
8.3 Prevence.....	53
ZÁVĚR.....	57
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	61
SEZNAM GRAFŮ	64
BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE	65

ÚVOD

Soužití statisíců či milionů lidí na omezeném či ohraničeném území bylo vždy velmi komplikované. Toto soužití s sebou pochopitelně přinášelo a přináší celou řadu výhod, ale i nevýhod. Za tyto nevýhody společného soužití, považujeme mimo jiné tzv. patologické jevy, pod které se řadí i pojem mravnostní kriminalita.

Jedním z cílů této bakalářské práce je seznámit čtenáře s jednotlivými druhy mravnostní kriminality, s možnými následky pro pachatele jednotlivých případů z pohledu zákona a pochopitelně také s preventivními opatřeními, která mají za úkol páčání tohoto druhu trestné činnosti omezit.

Na území České republiky se mravnostní kriminalita v oficiálních statistikách sice vyskytuje v poměrně malém počtu, ale bohužel to není dáno nízkou mírou výskytu tohoto druhu kriminality. Důvodem je spíše nízký počet obětí, které jsou ochotné tyto činy nahlásit bezpečnostním orgánům státu. Většina obětí má z nahlášení strach, který může pramenit z obav z pachatele samotného či z obav reakcí rodiny a okolí. Oběť si musí při výslechu a popisování událostí procházet znovu vším utrpením. Je proto na policii a expertech na tuto problematiku, zda dokážou obětem poskytnout takovou pomoc, jakou oběť skutečně potřebuje. Neméně důležitá je pak role rodiny a přátel, od kterých je třeba pomoci největší.

I proto autorka této práce vnímá roli prevence v oblasti mravnostní kriminality jako velmi důležitou. Zejména v oblasti informovanosti. Výraznou roli v množství napáchaných trestných činů hraje neinformovanost společnosti. Společně s větší informovaností veřejnosti by bylo možné celé řadě napáchaných trestných činů v oblasti mravnostní kriminality předejít. Jedním ze znaků neinformovanosti je i fakt, že i přesto, že mravnostní kriminalita je velmi široké a diskutované téma, stále si značná část veřejnosti přesně neuvědomuje, co vše tento pojem z pohledu zákona zahrnuje.

Autorka této bakalářské práce již během příprav a shromažďování zdrojů opakovaně zjistila, že se potýká s významným nedostatkem literatury, která by tento problém shrnovala v širším pojetí, přesto se autorka pokusí obecně shrnout a přiblížit problematiku tohoto druhu trestné činnosti přehledně na jednom místě.

Cílem je tedy mimo jiné jasně stanovit a definovat vše, co spadá pod pojem mravnostní kriminality z hlediska zákonů České republiky, neboť bez těchto základů nelze pochopit další otázky týkající se problematiky mravnostní kriminality a její prevence. V práci se také objeví dva nejzávažnější a nejčastější druhy mravnostní kriminality, u kterých je poukázáno i na statistiky a charakteristiku pachatelů a obětí. Jedná se o znásilnění a pohlavní zneužití. Z důvodu jejich závažnosti bude těmto dvěma druhům trestné činnosti také věnován větší prostor.

Prevence je totiž u této formy trestné činnosti s vysokou typovou nebezpečností¹ jedna z nejdůležitějších aktivit. Předpokládá se, že pokud bude dostatečně rozšířená prevence, bude i pravděpodobnost výskytu této trestné činnosti menší. Cestou je pochopitelně i práce s oběťmi této trestné činnosti, z jejichž strany je nutná zejména spolupráce s vyšetřovateli. Převážně zvýšená ochota hlásit mravnostní trestnou činnost může přispět k pátrání a později k dopadení skutečných pachatelů. Tato součinnost obětí pak v neposlední řadě může vést k zamezení opakování trestné činnosti jednoho pachatele, tedy k zamezení recidivy.

Psychické následky těchto skutků jsou pro oběť velmi závažné a často se jich oběť do konce života nezbaví. Jde o vyrovnání se a přijetí samotné skutečnosti, která se odehrála, o vyrovnání se s vlastními hodnotami a s reakcí okolí, přátel, partnerů a rodiny. Nikdo by si proto neměl touto zkušeností projít, a už vůbec ne v osamocení. Proto zde také bude kladen důraz na praktikování oboru viktimologie a důraz na ukládání přísných trestů, které je nutné dodržovat.

Hodnota lidského života a důstojnosti je nezaplacená, proto by k nim mělo přistupovat jako k tomu nejdůležitějšímu, co na světě existuje. Listina základních práv a svobod hovoří o ochraně osobní svobody a lidské důstojnosti takto: „*Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.*“² Text dále pokračuje: „*Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního*

¹ CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. s. 11. ISBN 80-7178-739-6.

² Zákon č. 2/1993 SB, *Listina základních práv a svobod*. Hlava druhá, oddíl první, odstavec deset. In: Sbírka zákonů. 28. 12. 1992. [online]. [2012_09_04]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/listina-zakladnich-prav-a-svobod/>

nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.“³

Autorka této práce je přesvědčena, že dokud nebude plně zamezeno páčání trestné činnosti v oblasti mravnostní, bude téma její prevence stále aktuální. Toto téma s ohledem na vnitřní i vnější utrpení obětí nelze nikdy přehlížet.

³ Zákon č. 2/1993 SB, *Listina základních práv a svobod*. Hlava první, článek tři, odstavec první. In: Sbíрка zákonů. 28. 12. 1992. [online]. [2012_09_04]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/listina-zakladnich-prav-a-svobod/>

1 MRAVNOSTNÍ KRIMINALITA

1.1 Základní charakteristika mravnostní kriminality

Charakteristika obecného pojmu mravnostní kriminality bohužel není v literatuře příliš jednotná. Jedním z nejčastěji se vyskytujících synonym pro toto označení je pojem sexuální kriminalita, který jednoduše, ale srozumitelně vystihuje význam charakteristiky mravnostní kriminality. Lze tak říci, že mravnostní kriminalita je trestný čin závažného charakteru, který je směřován proti lidské důstojnosti a je sexuálně motivován. Zajímavou definici pak uvádí Jan Chmelík, který popisuje mravnostní kriminalitu jako skupinu trestných činů, jejichž charakteristickým znakem je zasahování do svobodného rozhodování člověka o pohlavním styku a o mravním a tělesném vývoji.⁴

V samotné literatuře českých zákonů se pojem mravnostní kriminalita nevyskytuje. Tento čin je dle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku definován jako trestný čin proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a je v §185 až §193 tohoto zákona rozdělen do několika kategorií. Jedná se o následující rozdělení: znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, soulož mezi příbuznými, kuplířství, prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, šíření pornografie, výroba a jiné nakládání dětskou pornografií a zneužití dětí k výrobě pornografie. Každá z těchto kategorií má svou definici. V §185 je skutková podstata znásilnění definována jako „*kdo jiného násilím nebo pohnutkou násilím nebo pohnutkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán.*“⁵ Nalezneme zde také sankce pro pachatele, kteří budou odsouzeni za trestný čin proti lidské důstojnosti. Tyto tresty mají široké rozmezí trestu v podobě odnětí svobody od půl roku až po zvláštní trest odnětí svobody na doživotí.

Důležitým rozdílem mezi pojetím kriminologické a dle zákona je fakt, že trestné činy proti lidské důstojnosti, jak je chápe zákon, nevystihují všechny morální aspekty, které považuje mravnostní kriminalita za trestné. Proto se v současné době setkáváme s činy, které bychom považovali za trestné, ale zákony naší společnosti je tak neuvádí.

⁴ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003, s. 15 – 16. ISBN 80-7178-739-6.

⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 185, odstavec první. In: Sbírká zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

Dalším významným kritériem pro chápání trestných činů zůstává fakt, že se setkáváme se stejně závažnými činy v různých společnostech, ale každá se k trestu postaví jinak. To, co jedna společnost pokládá za zcela normální, může být v jiné společnosti naprosto nepřijatelné, či dokonce trestné. Přesto s ohledem na mravnostní kriminalitu ve světě se netolerance určitých činů pohybuje vcelku jednotně.

Podstatu chápání pojmu mravnostní kriminality lze rozdělit do dvou základních skupin, a to na kriminalitu sexuální a na kriminalitu spojenou s prostitucí. První okruh kriminality sexuální lze označit definicí, která vyjadřuje podstatu tohoto činu jako snahu o ukojení základního (pohlavního) pudu ve formě, kterou společnost netoleruje a nepřijímá. Ať už se jedná o pohlavní styk s osobou mladší patnáct let, nebo o ukájení pohlavního pudu s osobou, která o tento styk neprojevila zájem, ba naopak. I když u těchto činů se u obětí projevují fyzické následky, nejsou bohužel tím nejhorším, co může oběť tohoto útoku potkat. Psychické následky, které tímto činem nastanou u oběti, její rodiny či okolí, nejsou vůbec jednoduché a vypořádání se s nimi také ne. Proto je velmi důležitá pomoc obětem trestných činů mravnostní kriminality z hlediska psychologické, aby se dokázaly navrátit, nebo alespoň přiblížit do svého normálního života bez následků, aby se po celý život nepotýkaly se strachem, paranoiou či odmítáním sexuálních partnerů. Druhý okruh vystihující pojem mravnostní kriminality jsou činy spojené s prostitucí. Schválně je zde zdůrazněn pojem činů spojených s prostitucí, neboť u nás není samotné provozování prostituce považované za trestné, ale třeba obchodování s lidmi za účelem vynucování pohlavního styku za peníze již trestné je.⁶

1.2 Vymezení pojmu prevence

Pod pojmem prevence kriminality se rozumí určité opatření, které vychází ze strany společnosti jako preventivní krok (předcházení) před sociálně patologickými jevy, které se ve společnosti objevují, a také předcházení páchaní trestné činnosti (kriminalitě). Na každou oblast kriminality vznikají různá preventivní opatření. Prevenci kriminality dělíme podle preventivního opatření na viktimologickou, situační a sociální prevenci.

⁶ NOVOTNÝ, ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: Aspi, 2008. s. 310 – 311. ISBN 978-80-7357-376-8.

Mezi další možnosti rozdělení je dělení dle oblasti prevence na sekundární prevenci, terciální prevenci a primární prevenci.⁷

- **Dělení prevence dle oblasti:**

Pojem primární v překladu znamená hlavní či základní. Primární prevence by měla vždy předcházet trestné činnosti. Jde o druh prevence, která má zabránit do budoucna tomuto chování. Primární prevence kriminality by měla být především zaměřena na základy společnosti, kterou tvoří mládež. Stěžejními body těchto skupin jsou lidé, kteří tuto skupinu obklopují a ovlivňují, především tedy přátelé, rodina a prostředí škol. Primární zaměření této prevence je na sociální vztahy ve společnosti a na hodnotovou orientaci, kterou občané (především mládež) mají ve svém chování zakotvenou. Obsahem této prevence je šířit a pozitivně ovlivňovat chování cílových skupin. Tyto činnosti prevence mohou probíhat formou přednášek ve školách či aktivními programy pro děti. Dnešní doba nepřispívá pozitivně této formě prevence, dostupnost všech informací, ať už zákonných nebo nezákonných, je až neuvěřitelně jednoduchá, tyto informace jsou všude kolem a jsou v podstatě dostupné všem. Velký podíl zde mají média, která velmi významným způsobem ovlivňují vývoj dítěte a která vysílají filmy, kde násilí a promiskuita jsou na denním pořádku. Ovšem základním problémem je dnešní doba. Ta je uspěchaná a rychlá. Výchova dítěte není jednoduchá, ale musí se brát zodpovědně, a proto typ rodičů, jež své dítě vychovávají doslova posazené před televizí, není vůbec v dnešní době vhodný.⁸

Prevence sekundární neboli druhotná, vedlejší, je zaměřena už na více problémové jedince. Nejde jen o občany, kteří mají problém se zákonem, ale také o ty, kteří stojí na hraně a balancují, ať už jde o to, že by sami mohli spáchat trestný čin, a to ať už úmyslně či neúmyslně, např. kvůli své závislosti na drogách (a jiných závislostech). Tato prevence se obsahově nezaměřuje pouze na tyto specifické lidi, ale i na situace, ve kterých se pohybují, a na vztahy, které kolem nich panují. Důležitým bodem u této prevence je včasné identifikování problému, neboť jde o základ, od kterého se vše odvíjí. Po této identifikaci může být osobě nabídnuta specifická pomoc pro konkrétní problém. Jednou ze základních činností této prevence jsou pomocné linky, kde se

⁷ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 141. ISBN 978-80-7380-312-4.

⁸ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. s. 34. ISBN 80-7178-739-6. a ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 142. ISBN 978-80-7380-312-4.

těmto jedincům dostane pomoci především vyslechnutím si daného problému, a případně (i když o to dotčené osoby nemusí stát) nabídnutím pomoci s tímto konkrétním problémem.⁹

Prevence terciární je zaměřena na osoby, jež s pácháním trestné činnosti mají zkušenost a tato prevence jim má zabránit v jejím opakování, neboli v recidivitě. Zde je důležité včasné podchycení problému a poskytnutí odborné pomoci. Při včasné pomoci má osoba šanci se navrátit do života bez následků a bez sklonů k recidivitě. Tento druh prevence se nezaměřuje jen na osoby, které byly odsouzeny k trestu odnětí svobody, ale také i na osoby, které byly v léčebných zařízeních či výchovných ústavech. Obsah této prevence je především pomoc jim k navrácení se k základním potřebám člověka ve společnosti, jde o zajištění pracovních příležitostí, o pomoc se získáním ubytování či poskytnutí odborné pomoci (poradenství, atd.).¹⁰

- **Dělení prevence dle preventivního opatření:**

Prevence situační vychází z konkrétních situací. Předpokládá, že řada trestných činů by nevznikla, kdyby nebylo vhodné situace k jejich spáchání. Vychází také ze statistik, kde se objevují stejné faktory, jež se vyskytují u podobných trestných činů. Tato prevence se snaží zabránit páchání těchto trestných činů pomocí zvýšení námahy, kterou musí pachatel vynaložit ke zneužití situace, má snahu předcházet příležitostem, co nejvíce zmenšit šanci, aby pachatel nemohl zneužít situace. Tato prevence se snaží docílit i zvýšení trestné odpovědnosti pro pachatele, aby je před samotným činem odradila nejen námaha, ale také vysoké sankce, které pro něj nebudou adekvátní k tomu, co získá.¹¹

Prevence sociální je zaměřena na hlavní příčiny páchání trestných činností. Jde zejména o základy, které má každý člověk vybudované a jež jsou velkou měrou ovlivňovány společností, ve které vyrůstá, a také aktuálními sociálními situacemi. Mezi takovéto situace patří např. vysoká míra nezaměstnanosti, nebo špatný proces

⁹ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. s. 34. ISBN 80-7178-739-6. a ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 142. ISBN 978-80-7380-312-4.

¹⁰ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. s. 34-35. ISBN 80-7178-739-6. a ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 142-143. ISBN 978-80-7380-312-4.

¹¹ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 164. ISBN 978-80-7380-312-4.

integrace. Mezi vážné problematiky této prevence patří začleňování menšinových skupin do majoritní společnosti, právě proto je tato prevence zaměřena především na problematiku socializace a sociální integrace. Není zapomenuta ani sociální prevence závislosti, která využívá velký podíl této prevence.¹²

Prevence viktimologická je využívána na všech úrovních prevence. Tato prevence je poskytována potencionálním, ale i skutečným obětem. Jde o pomoc především psychologickou, o pomoc s vyrovnáním se s danou situací. Tato prevence využívá spolupráce s řadou odborníků, nejedná se pouze o psychologickou pomoc, ale také o právní, zdravotní či technickou, kterou oběti (potencionální či skutečné) uvítají.¹³ Tento druh prevence patří mezi velmi rozšířené v oblasti mravnostní kriminality a v posledních letech je na něj kladen velký důraz.

1.3 Vymezení pojmu pachatel

Pojem pachatel může být chápán v mnoha směrech jinak. Pachatel mravností kriminality je podle trestního zákona osoba, která se dopustila trestného činu proti lidské důstojnosti či jiného skutku, který je takto vymezen v platném trestním zákoníku a je za tento čin odsouzen. Ale z pohledu kriminologického spadají pod pojem pachatel i osoby, které nejsou trestně stíhané a přesto tak učinily, osoby, které byly obviněny, ale neodsouzeny, osoby, které jsou chráněny zákonem např.: mladistvý pachatel, osoby, které jsou označeny jako nepříčetné, atd.¹⁴ Mravnostní trestné činy jsou páchany ve všech a všemi věkovými kategoriemi, ať už jde o pachatele nebo o oběť. Většina pachatelů, kteří páchají tyto trestné činy, má poruchu osobnosti, ať už jde o sexuální deviace, či něco jiného. Pachatelé, kteří například používají násilí, jsou označováni jako psycho-pachatelé.¹⁵

¹² ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 165. ISBN 978-80-7380-312-4.

¹³ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 218. ISBN 978-80-7380-312-4.

¹⁴ NOVOTNÝ, ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. 3 vyd. Praha: Aspi, 2008. s. 119 –120. ISBN 978-80-7357-376-8. a ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 130. ISBN 978-80-7380-312-4.

¹⁵ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. s. 22. ISBN 80-7178-739-6.

1.3.1 Typy pachatelů dle motivu

Pachatelé se dělí do různých skupin, přičemž každý odborník používá jinou metodu dělení. Dle knihy „Kriminologie“ autorů Novotného a Zapletala¹⁶ najdeme rozdělení pachatele podle vlivů, jež jej ovlivňují. Mezi tyto vlivy patří biologické předpoklady, psychologické předpoklady nebo vliv sociálního prostředí. Toto rozdělení ovšem uvádí, že žádný pachatel nepatří pouze do jedné skupiny, ale že jde o směs různých charakteristik.

Mezi přehlednější dělení pachatelů mravnostní kriminality autorka této práce řadí rozdělení dle CHMELÍKA:¹⁷

- Pachatelé, kteří využívají situace a páchají tyto trestné činy náhodně, bez větší motivace.
- Pachatelé, kteří už tento trestný čin páchají úmyslně a kteří mají vše promyšlené a v některých případech i zorganizované, jde jim především o ukájení svého pohlavního pudu, v některých případech o osobní zisk.
- Pachatelé, kteří jsou ovlivněni nějakou dispozicí, jako například sexuální deviace, úchylinky, patologické zaměření na určitý druh oběti, atd.

1.3.2 Typy pachatelů dle oběti

Jiné dělení, které je také přehledné, a které rovněž nabízí CHMELÍK, je dělení dle pachatele a jeho druhu oběti:¹⁸

- **Pachatel, který mravnostní trestné činy páchá na mládeži.**

U těchto pachatelů jde především o poruchu se sexuální deviací. Této skupině pachatelů nevadí vysoké trestní sankce, které za tento čin hrozí, mají pouze myšlenku ukojení své potřeby a nehledí na následky. Někteří z nich mají i násilnické sklony, mají vše promyšlené a připravené. Mezi další typy pachatelů, kteří páchají mravnostní trestné činy na mládeži, jsou především starší osoby, jež jsou většinou označovány jako impotenti, a tento problém řeší prostřednictvím oběti, kterou jsou v případě u

¹⁶ NOVOTNÝ, ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. 3 vyd. Praha: Aspi, 2008. s. 119 –121. ISBN 978-80-7357-376-8

¹⁷ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. s. 23. ISBN 80-7178-739-6.

¹⁸ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál. 2003, s. 23 – 25. ISBN 80-7178-739-6.

těchto jedinců právě děti. Zajímavé je, že tito pachatelé v mladém věku nemívají problémy se zákonem ohledně mravnostní kriminality. Neprojevují se nijak odlišně v této oblasti. Poslední a nejzávažnější kategorií těchto pachatelů jsou osoby, na něž je oběť citově vázána. Typickými pachateli jsou pak rodiče, pedagogové, poručníci, lidé, na kterých jsou oběti určitým způsobem závislé. Tyto osoby jsou na první pohled úspěšné, mají dobrou pověst a nikdo by je neoznačil jako pachatele mravnostní kriminality. Využívají tohoto postavení a také skutečnosti, že je na ně oběť vázána, a proto oběť zastrašují a citově vydírají. Sami pro sebe si pak často své činy omlouvají tím, že projevují pouze jiný druh lásky. Jedná se především o jednice, kteří nejsou ve svých sexuálních životech uspokojeni. Pro oběť je dalším zatěžujícím bodem fakt, že většina partnerů pachatelů o této skutečnosti ví a nijak nezakročí. Nejčastější partnerský vztah vzhledem k pachateli je vztah manželský. Manželky ze strachu z dotyčné osoby (manžela) nebo ze strachu z reakce okolí, většinou nic neučiní. Do této kategorie spadají dle trestního zákona i pachatelé, kteří jsou ve věku, kdy touží po poznávání a možnosti využít příležitosti k zjištění všeho zakázaného. Ve velké řadě případů se jedná po pohlavní styk mezi pachatelem a obětí, kdy ale oba s touto skutečností souhlasí.

- **Pachatel, který mravnostní trestné činy páchá na obětech, které jsou označovány jako dospělé.**

Tato kategorie je rozdělena na dva druhy pachatelů. První z nich jsou osoby, jež tuto činnost vykonávají z důvodů osobního zisku (zejména peněžního). Jedná se o velmi závažný a nebezpečný druh kriminality, kde hraje velkou roli organizovaný zločin. Jedná se o kuplířství nebo také o pornografii (spadá do skupiny oběti dětí). Druhou skupinou jsou pachatelé, kteří trpí určitou sexuální úchylkou a mají potřebu ji ukojit na obětech, kteří s tímto přístupem nesouhlasí.

1.4 Vymezení pojmu oběť

Pojmem „oběť trestného činu“ se shoduje s pojmem „poškozený“ v trestním řádu, avšak nejde o synonymum. Pojem poškozený dle trestního řádu (zákon č. 141/1961 Sb., § 43) označuje osobu, „*které bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena*

*majetková, morální nebo jiná škoda.*¹⁹ Obětí dle trestního řízení označujeme osobu, které byla páčáním trestné činnosti způsobena škoda na majetku, které byla odebrány její práva, především právo svobody, nebo které byla způsobena morální škoda. Označujeme tak i osobu, která byla v důsledku trestné činnosti usmrcena, ohrožena nebo zraněna na životě a zdraví.

S postupným rozšiřováním trestné činnosti se začaly objevovat velmi kritické názory na ne-pomoc obětem. Až ve třicátých letech minulého století se shodla řada psychologů, policistů a právníků o nutnosti pomoci obětem trestných činů. A tak vznikl obor, který nazýváme viktologie.²⁰ „*Viktologie zkoumá vědeckým způsobem oběti trestných činů.*“²¹ Při vzniku viktologie se uvažovalo pod tento pojem zařadit i osoby, které utrpěly škodu zprostředkovaně, ale od této myšlenky se nakonec upustilo. Všechny výše uvedené faktory, na základě kterých označujeme konkrétní osobu za oběť, platí samozřejmě i tehdy, když je tato konkrétní osoba následně soudně uznána jako poškozený. V praxi totiž platí, že v trestním řízení je pro oběť využíváno i pojmu poškozený.²²

Jedním z nejdůležitějších kroků při pomoci obětem trestných činů mravnostní kriminality je pomoc po psychické stránce. Oběti si procházejí těžkým obdobím, mají řadu smíšených pocitů, ať už jde o strach, nechuť, stud, zklamání, bolest, nedůvěru, osamělost. Jsou to pocity, které nejsou jednoduché v běžném životě, natož v takovéto situaci. Je zde třeba pomoci jak laické, kde je třeba podpora ze strany přátel, rodiny, partnera, učitelů, kolegů, tak i odborné, na které může oběť opět začít stavět základy důvěry. Pomoc odborná má řadu podob. Od poradenské, sociální, terapeutické až po pomoc v podobě krizové intervence. Tuto pomoc poskytují profesionálové, státní instituce, ale také nevládní organizace. Mezi ty nejznámější se u nás řadí například Bílý kruh bezpečí.

Druhým důležitým krokem pro spravedlnost, pro ochranu dalších potencionálních obětí a pro šanci vyrovnání se s danou situací oběti je využití trestněprávních prostředků. Ať už půjde o justiční spravedlnost či o kompenzaci škody. Ve většině případů spadá

¹⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád. Oddíl sedmý, § 43.[online]. [cit. 2012-12-09]. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s16&q16=43>

²⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 4.vyd. Praha: Portál, 2004. s. 187-188. ISBN 80-7178-931-3.

²¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 4.vyd. Praha: Portál, 2004. s. 188. ISBN 80-7178-931-3.

²² ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 123. ISBN 978-80-7380-312-4.

úhrada kompenzace na pachatele, ale v případě, kdy tak není možno, se této role obvykle ujímá stát.

„První program kompenzace poskytované státem přijaly mimoevropské státy v 60. letech 20. století, postupně všechny západoevropské země, Česká republika v roce 1997. Smyslem legislativní úpravy je poskytnout oběti (při splnění zákonem stanovených podmínek) rychlou pomoc k překlenutí tíživé sociální situace, do níž se dostal důsledkem trestné činnosti.“²³

1.5 Základní členění mravnostní kriminality

Mravnostní kriminalita se může rozčlenit do mnoha skupin, ať už půjde o skupiny, které uvádí zákon jako trestné činy proti lidské důstojnosti, nebo dle trestů, které za tyto činy následují. Rozdělení může každý chápat dle svých kritérií. Někdo bude tyto činy dělit na základě důsledků, jiný dle motivu či příležitosti. U všech definic, bodů či rozdělení záleží zejména na společnosti, ve které se dělení uskutečňuje, protože jedním z nejvýznamnějších faktorů, které formují naši osobnost a náš náhled na svět, je právě společnost, ve které jsme byli vychováni. Protože autorka práce chtěla poskytnout co možná nejširší rozhled možností dělení, použila kategorie rozdělení, které uvádí Jan CHMELÍK²⁴:

- **Dle předmětu ochrany.**

Do této kategorie se řadí činy, které znemožňují svobodné rozhodnutí o výběru sexuálního partnera. Výstižným a nejčtetnějším druhem u tohoto příkladu je znásilnění. Také se sem řadí trestné činy, které ohrožují mravní vývoj mládeže, kdy typickým příkladem je pohlavní zneužívání. Poslední součástí této kategorie jsou činy, které negativně ovlivňují mravy v sexuálním vztahu. Sem můžeme zařadit soulož mezi příbuznými, obchodování se ženami za účelem vynucování pohlavního styku.

²³ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 135 - 136. ISBN 978-80-7380-312-4.

²⁴ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. s. 19 – 23. ISBN 80-7178-739-6.

- **Dle osoby pachatele.**

Toto řazení využíváme podle různých kritérií, ohlížíme se na různé faktory, ať už jde o věk pachatele (nad osmnáct, nad patnáct, dospělá osoba), sexuální deviaci pachatele, či rozhodnutí, zda je pachatel příčetný nebo ne.

- **Dle způsobu páčání.**

Než rozdělíme kategorii na způsoby páčání trestné činnosti, je důležité poukázat na tři body, které toto rozdělení ovlivňují. Jedná se o důležitý faktor, který nám určuje, jaký vztah mají pachatel a oběť, jaký je důvod útoku a jaká je vyspělost ať už po fyzické či po intelektuální stránce pachatele. Když si uvědomíme tato tři kritéria, může dělit mravnostní kriminalitu, dle způsobu páčání trestné činnosti na:

Páchaní trestné činnosti mezi dospělými. V tomto případě jsou pachatel i oběť dospělí lidé. U tohoto druhu trestné činnosti se často užívá násilí ať už přímé či nepřímé, většinou se ale jedná o činnost, ze které pramení finanční zisk. Výjimkou je trestný čin znásilnění. Hovoříme tedy nejčastěji o kuplířství, vydírání za účelem pohlavního styku, obchodování se ženami za účelem pohlavního styku a omezování či dokonce zbavení osobní svobody. S touto kategorií je převážně spojován organizovaný zločin s centrálou v zahraničí.

Páchané trestné činnosti mezi mládeží. Do této skupiny spadají nejčastěji osoby kolem šestnácti let. Osoby uvedené v této kategorii nesmějí přesáhnout věk osmnácti let. Zde se více vyskytují případy, kdy k pohlavnímu styku dají souhlas dobrovolně obě zúčastněné osoby, nicméně jedné z nich je méně než patnáct let. Násilí se v této kategorii vyskytuje jen velmi zřídka. Dalším z významných faktorů, které tuto situaci ovlivní, je alkohol. Zúčastněné osoby mají odbourané zábrany a neřeší následky. Bohužel u této skupiny trestné činnosti se velmi špatně dokazuje fakt, že pachatel věděl o věkovém stavu oběti.

Páchaní trestné činnosti na mládeži. Páchaní trestné činnosti na mládeži je jedním z nejhorších druhů této trestné činnosti. Je zde velmi často a ve všech různých formách použito násilí, převážně proto, že pachatel je starší a má větší fyzické dispozice. Následky, které si oběť odnáší z tohoto druhu trestné činnosti, patří k jedněm z nejzávažnějších, neboť oběť je mladší patnácti let a její psychický vývoj je tímto značně ovlivněn. Převážně také proto, že pachatel a oběť se zpravidla znají a

oběť má k pachateli kladný vztah a hledá u něj oporu a porozumění. Především se v tomto případě jedná o rodiče, příbuzné či učitele. Z této kategorie je možno dle CHMELÍKA²⁵ odvodit způsoby páčání této trestné činnosti:

- Oběť a pachatel se znají, mají spolu blízký vztah, který je umocňován autoritou, kterou pachatel používá. Oběti je také často vyhrožováno trestem, a protože tento vztah je většinou mezi rodičem a dítětem, učitelem a žákem, vychovatelem a svěřencem, je oběť na pachateli závislá do takové míry, že nepřizná a značně zapírá, že by k páčání trestné činnosti došlo.
- To, čeho se nejvíce rodiče obávají a co se často také děje, je využívání dětské naivity, například formou nabízení dáreků a sladkostí za to, že půjdou s pachatelem, kam se mu bude chtít. Tento způsob se velmi často užívá. Když pachatel oběti nabídne pamlsek či hračku, získá si tak důvěru oběti, která je pak zavlčena na místo, kde je určitým způsobem zneužita k páčání trestné činnosti. U této formy aplikace trestné činnosti (lákání) se málo kdy vyskytuje násilí.
- Posledním typickým přístupem pro získání pozornosti oběti je předstírání potřeby pomoci. Pachatel se tak dožaduje od oběti pomoc při různých potížích a oběť je nalákána na místo, které si pachatel předem určí. Po prohlédnutí této pasti se oběť většinou brání, a tak je zde ze strany pachatele použito násilí, kterým je oběť překonána.

²⁵ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. s. 22. ISBN 80-7178-739-6.

1.6 Druhy trestné činnosti proti lidské důstojnosti

Mravnostní kriminalitu, neboli dle práva trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, upravuje po procesní stránce Zákon č. 141/1961 Sb., trestního řádu a skutkovou podstatu těchto činů upravuje Zákon č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. **Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.** Tento zákon přesně a jasně stanovuje, co jsou to trestné činy proti lidské důstojnosti, a popisuje sankce. Dle tohoto zákona jsou tedy trestné činy spadající do této kategorie rozděleny na²⁶:

- Znásilnění
- Sexuální nátlak
- Pohlavní zneužití
- Soulož mezi příbuznými
- Kuplířství
- Prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte
- Šíření pornografie
- Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií
- Zneužití dítěte k pornografii.

Tresty pro tyto kategorie jsou specifické, proto jejich vymezení v této práci upřesňuji až u každé zmíněné kategorie zvlášť.

²⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

2 ZNÁSILNĚNÍ

2.1 Definice z pohledu kriminologie

Definice trestného činu znásilnění z pohledu kriminologie se různí, přesto podstata tohoto skutku zůstává stejná. Znásilnění se v kriminologii může definovat jako „*vynucení pohlavního styku či jiných sexuálních aktivit násilím, nebo jeho pohrůžkou.*“²⁷

Velká podobnost těchto činů vede k jednotným záměrům, které se pokoušejí o vytvoření typologie trestného činu znásilnění. Schneider rozlišil tento typ sexuální kriminality dle motivu a cíle, kterého chce pachatel dosáhnout. Proto utvořil následující dělení znásilnění na²⁸:

- **Agresivní znásilnění.**

U agresivního typu znásilnění se pachatel snaží oběť co nejvíce ponížit. K tomu mu slouží sexuální ukájení a násilí, které je ve většině případů používáno ve větší míře, než je nutné pro získání kontroly nad obětí. Jedním z hlavních motivů pachatele je pomsta za odmítnutí. Nemusí se jednat o konkrétní ženu, ale obecně o ženy, které pachateli zmíněnou ženu připomínají. Pachatelé s tímto motivem si většinou vybírají oběti dle stejného znaku. Může jít o vzhled, o zvyky, ale i o mnoho jiných podob, které pachateli připomínají ženu, která ho odmítla. Dle výzkumu, který provedl Schneider a který uveřejnil ve své knize, uvádí, že agresivní znásilnění je z celkového počtu znásilnění 20 %.

- **Znásilnění jako sexuální sebepotvrzení pachatele.**

Tento druh znásilnění se řadí mezi nejčastější, jedná se o 50 % z celkového počtu znásilnění. V těchto případech si pachatel potřebuje dokázat své postavení a ukázat, že nikdo nemůže pochybovat o jeho přednostech, že se neřadí mezi osoby, které trpí nedostatkem mužnosti. U těchto případů si pachatel vysvětluje obranu oběti za hru a předstírání, ve skutečnosti je podle něj oběť ráda a strach a neochotu jen předstírá, což vede ještě k větší touze pachatele tento čin učinit

²⁷ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 144. ISBN 978-80-7380-389-6.

²⁸ NOVOTNÝ, ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. 3 vyd. Praha: Aspi, 2008. s. 314 – 315. ISBN 978-80-7357-376-8. 314 - 315

- **Sadistické znásilnění.**

U tohoto druhu znásilnění jsou vždy velmi vážné následky pro oběť. Ve většině případů dochází během znásilnění k usmrcení oběti. Dle zmíněného výzkumu se tento druh vyskytuje v 5 % trestných činů znásilnění. Pachateli jde především o ukájení sexuálního pudu a vyžívá se v bolesti a utrpení oběti.

- **Skupinové znásilnění.**

Typ skupinového znásilnění se odehrává většinou ve věkové kategorii mladistvých. Pachatelům jde především o udržení si respektu kamarádů, a proto při nabídce zúčastnit se této činnosti nemůže nikdo odmítnout. Přestože by se mohlo zdát, že tento typ trestného činu znásilnění se řadí mezi méně časté, vyskytuje se asi v 5 % případů.

- **Impulzivní znásilnění.**

Tento druh znásilnění je páchán spontánně. Právě zde ve většině případů hraje roli alkohol, který napomáhá pachateli dodat si sebevědomí. Jde o situace, kdy je pachatel vyhecován skupinou, kdy se ocitne s obětí samotný a kdy dostane příležitost tento čin uskutečnit. V mnoha případech se také jedná o situace, kdy se pachatel touto představou zabývá již delší dobu, ale nenastala vhodná chvíle nebo neměl odvahu tento čin realizovat. Impulzivní znásilnění se vyskytuje ve 20 % případů.

Důležité je podotknout, že za znásilnění se považuje čin, kdy je naplněna podstata donucení, ať už ve fyzické či psychické podobě. Aby tento čin nebyl považován za znásilnění, musí být udělen ze strany druhé osoby dobrovolný vědomý souhlas s daným skutkem. „*Vědomý souhlas nemůže být dán ve spánku, pod vlivem alkoholu, drog a podobně*“.²⁹

2.2 Definice z pohledu zákona

Trestní zákoník - Zákon č. 40/2009 Sb., Část druhá - Zvláštní část, Hlava III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 185 Znásilnění. „*Kdo jiného násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku,*

²⁹ STOPZNASILNENI.CZ. *Znásilnění, o kterých se nemluví*. [online]. [cit. 2012-12-16]. Dostupné z: <http://www.stopznasilneni.cz/cz/znasilneni-o-kterych-se-nemluvi>

*nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.*³⁰

Pokud tak pachatel donutí dle výše uvedené zákonné definice oběť k souloži nebo k jinému pohlavnímu styku podobnému souloži, učiní tak na dítěti nebo se zbrání, hrozí mu odnětí svobody na dvě až deset let. Tento čin spáchaný na osobě mladší patnácti let nebo spáchaný pachatelem v době výkonu trestu odnětí svobody, v době výkonu vazby, v době výkonu ochranného léčení, v čase ochranné nebo ústavní výchovy, v době zabezpečovací (místo zabezpečování) detence nebo na jiném místě, kde je pachatel umístěn z důvodu omezení osobní svobody, nebo když při páčání tohoto trestného činu způsobí oběti či jiné osobě těžkou újmu na zdraví, vystavuje se tak pachatel možnosti odsouzení k trestu odnětí svobody na pět až dvanáct let.³¹ Deset až šestnáct let odnětí svobody může obdržet osoba, jež spáchala zmíněný trestný čin s následkem smrti na oběti. Samotná příprava na tento čin je považována za trestnou.³²

Dle zákona č. 40/2009, Sb., trestního zákoníku, § 367 se jedná o trestný čin s všeobecnou povinností takové jednání přerušit. Každá osoba, která se vyskytne u trestného činu znásilnění, nebo o daném činu ví, že probíhá nebo bude probíhat, je povinna tomuto činu zabránit. Pokud tak neučiní, může být obviněna a hrozí jí trest odnětí svobody ve výši až tři léta.³³

2.3 Charakteristika oběti a pachatele

Charakteristika typické **oběti** znásilnění neexistuje. Někteří lidé a odborníci se domnívají, že jsou určité společné body, které oběti znásilnění charakterizují nebo které mají společné. Opak je ovšem pravdou. Nelze označit tu či onu osobu, že je typickým příkladem pro oběť znásilnění. Nelze ale říci, že žena, která se bude pohybovat každý večer opilá a bude chodit domů bez doprovodu, bude obklopena

³⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

³¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244

³² Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244

³³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244

širokým okruhem přátel, bude se „svůdně“ oblékat či bude jiným způsobem splňovat předpoklady oběti znásilnění, se pravděpodobně touto obětí skutečně stane. Nelze dokonce ani určit, zda se jedná o osoby spíše introvertní či extrovertní, zda se jedná o osoby fyzicky slabší a tím pádem snadněji napadnutelné, nebo naopak.

Jediné, co v současné době můžeme potvrdit, je fakt, že typickou obětí znásilnění je žena a typickým pachatelem je muž. Dle statistik lze také říci, že se ve většině případů se jedná o ženy ve věku mezi 18 až 35 let. Lze také potvrdit, že největší roli hraje příležitost. Většina pachatelů tento čin učiní, neb se jim vyskytne příležitost, které využijí. Mezi typická místa, kde pachatel dostane takovou příležitost, se řadí například chodba panelových domů. Netypické nejsou ani případy, kdy se znásilněná osoba stane obětí řidiče vozu taxi, přestože si tuto službu objedná přes dispečink.³⁴

Tímto však nelze říci, že se tento skutek netýká starších osob či mužů. Mezi oběti trestného činu znásilnění patří i senioři, ve většině případů je pachatelem osoba, která je seniorům známá. Znásilněné osoby mohou být i z homosexuálních vztahů. V agresivnějších případech je pachatel muž, který homosexuální ženě, jakožto oběti, vysvětluje násilím (tedy znásilněním), že nezažila pohlavní styk s opravdovým mužem a tudíž jí ukáže, o co přichází. U mužů homosexuálů, kteří jsou znásilněni, dochází k závažným vnitřním specifickým bojům (tak jako u homosexuálních žen), a proto je toto téma mezi homosexuály mužského pohlaví považováno za tabu. Dle statistik se jedná o velmi malé množství.

Mezi vhodné upozornění směřující k obětem znásilnění je fakt, že zdravotnický personál nemá povinnost (tak jako u střelné rány) hlásit znásilnění policii. Pro oběti jenž nechtějí jít na policii, ale potřebují pomoc, je tato informace velice důležitá.

Ve více než 90 % případů trestného činu znásilnění se uvádí, že **pachatelem** je osoba, kterou oběť znala či zná. Může se jednat o kamaráda, kolegu, souseda, rodinného příslušníka, partnera, člověka, kterého častěji potkáváme na autobusové zastávce. Pachatel znásilnění může být jak muž, tak i žena, a to bez specifikace věkového rozmezí. Pachatel, jenž znásilňuje osobu stejného pohlaví, nepatří vždy do kategorie

³⁴ BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ., *Mýty o znásilnění*. [online]. [cit. 2013-01-04]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/prevence/myty-o-znasilneni/>

homosexuálů. Ve většině případů znásilnění osoby homosexuální orientace jde ze strany pachatele pouze o ukázkou síly.

Mezi laickou veřejností panuje řada mýtů a omylů o pachateli a oběti znásilnění. Bohužel tyto nepravdivé informace mají pak vliv i na samotnou oběť a její okolí. Nejčastější mýty a omyly jsou:³⁵

- **Znásilnění probíhá formou přepadení.**

První mýtus. Z policejních statistik je dokázáno, že nejčastějším místem znásilnění je prostředí, které oběť dobře zná a pachatelem je osoba, která je oběti známá ze 70 – 80 %. Pachatelem může být soused/ka, člověk z parku, osoba, jenž zná oběť povrchně, kamarád/ka, osoba, kterou oběť pravidelně potkává na autobusové zastávce, atd.. Z 50 % případů znásilnění je pachatelem partner či manžel oběti, což je velmi závažné a vysoké číslo.

- **Pachatelé u znásilnění jsou psychicky vyšinutí a nápadní.**

Bohužel zde se jedná o druhý a velice rozšířený mýtus. Naopak, většina pachatelů netrpí žádnou duševní či mentální poruchou, není u nich objevena žádná sexuální porucha. Jsou to lidé, kteří mají sami manžela či manželku, mají děti, jsou úspěšní v práci a umí být velice přátelští. Bohužel to je nebezpečná kombinace, neb si potencionální oběť nepředstaví, že by se mohlo jednat o potencionálního pachatele a při nahlašování má oběť strach, neboť si myslí, že jí to okolí neuvěří.

- **Většina obětí se v průběhu znásilnění masivně brání.**

Oběti se bojí v mnoha případech znásilnění vůbec nahlásit, neboť se domnívají, že se dostatečně nebránily a že nemají žádné velké pozorovatelné fyzické následky, tudíž to i vypadá, že jim znásilnění příliš nevadilo. Tady se opět jedná o jeden z velkých omylů, neboť oběť je v dané chvíli tak stresovaná, že se ve většině případů nezmůže na nic jiného než na verbální obranu, protože v dané chvíli cítí ohrožení života a nemůže se v té chvíli nijak bránit.

³⁵ ČÍRTKOVÁ, L., *Kriminalistika – oběti znásilnění*. [online]. [2013-01-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalistika-728588.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>

- **Oběti vnímají znásilnění jako agresivní, vynucený sexuální styk.**

Jak je uvedeno výše, většina obětí nedokáže myslet na nic jiného než na svůj život. Je prokázáno, že až 90 % obětí se bojí, že při tomto činu je pachatel zabije. U dospělých jedinců se až ve 40 % objevuje pocit velkého ponížení z činnosti, které na nich pachatel vykonal. Jedním z častých pocitů je bezmoc, která se pohybuje až v 60 % případů, odpor k danému činu má v té chvíli 40 % osob. Velké množství osob prožívá během chvíle i po pocit znechucení, a to z 55 %. Samozřejmě se objevují pocity jako vztek, naštvanost a zloba, až ve 20 % případů mají osoby znásilnění velký doživotní odstup.

„Ve výzkumu se ukázalo, že obrana, kterou oběť zvolila, se výrazně řídila typem pachatele. Například u pachatele, který byl vnímán jako kompenzující znásilňovač, tendovaly oběti statisticky významně k nekonfrontačnímu odporu založenému na „měkkých“ strategiích. Zdá se však, že volba strategie probíhá intuitivním způsobem, dotazované ženy totiž nebyly schopny uvést, podle jakých signálů se rozhodly pro daný způsob obrany. Zatím převládá názor, že oběti reagují spontánně na stopové, podprahové signály. Podle výpovědí samotných obětí by se mohlo zdát, že se nejčastěji objevuje verbální obrana a pokusy o fyzický odpor.“³⁶

Kategorie pachatelů znásilnění podle L. ČÍRTKOVÉ:³⁷

- kompenzačně jednající pachatel (znásilnění představuje kompenzační pokus o uspokojení),
- pachatel využívající příležitost,
- pachatel ventilující svůj vztek,
- sadistický pachatel.

Čírtková také uvádí základní obrané strategie, které napomáhají následovnému dělení, a to jsou: verbální odpor, nekonfrontační odpor (málo energický odpor), útek, konfrontační odpor (fyzická obrana), pasivita (nekladení odporu).³⁸

³⁶ ČÍRTKOVÁ, L., *Kriminalistika - oběti znásilnění*. [online]. [2013-01-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalistika-728588.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>

³⁷ ČÍRTKOVÁ, L., *Kriminalistika - oběti znásilnění*. [online]. [2013-01-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalistika-728588.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>

³⁸ ČÍRTKOVÁ, L., *Kriminalistika - oběti znásilnění*. [online]. [2013-01-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalistika-728588.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>

2.4 Prevence

Na prevenci trestného činu znásilnění lze pohlížet více způsoby. Jeden ze základních pohledů je zaměřen na chování a obezřetnost všech osob. V této práci jsou uvedena fakta, které poukazují na možnost znásilnění na osamoceném místě, v opilosti oběti, v nočních hodinách velmi malým procentem, přesto nějaké procento existuje. Proto by měla i na tak malé procento existovat prevence. Tento druh prevence by měl klást důraz na chování a obezřetnost člověka. Jedním ze základních pravidel, které je každému člověku vštěpováno, je nechodit na odlehlá místa ve večerních hodinách sám a případně opilý. Nestopovat a nenasedat do cizích aut k cizím osobám, nevcházet do bytu k osobám, které nám nejsou známy, neodcházet s někým nebo někde a neřít to žádné jiné osobě. Být obezřetný a všimnout si lidí kolem nás, nejit opuštěnou uličkou po tmě s nasazenými sluchátky na uších, nenechávat si klíče na dně kabelek a hledat je před vchodem do domu, nenastupovat do výtahu s cizím člověkem, nepouštět do domu žádného člověka, který nám není znám. Při pocitu strachu či pocitu pronásledování jít na jakékoliv místo, kde se nacházejí lidé. Jde o řadu faktorů našeho chování, které můžeme aplikovat. Záleží na každé osobě zvlášť, zda bude chtít tyto a jim podobné zásady dodržovat či nikoliv. Přesto se jedná o jeden způsob prevence trestného činu znásilnění, který mnohdy funguje již na úrovni rodin.

Kdybychom poukázali na prevenci sociální v oblasti znásilnění, jednalo by se především o vzdělávání v sexuální výchově na školách, zde by se měli žáci dozvědět vše potřebné o sexuální výchově a také o chování k sexuálním partnerům. Větší přístupnost mládeže k materiálům, které jim pomohou vše správně pochopit a které jim zodpoví řadu otázek. Také rodiče zde sehrávají velkou roli, důležitá je možnost komunikace mezi rodiči a dětmi o sexuálních tématech. Mnoho rodičů se domnívá, že v daném věku, když se dítě přijde zeptat, je moc mladé na takovéto otázky, a tak odpoví pouze částečně, v horším případě vůbec. Problém je v tom, že dítě se znovu již nepřijde zeptat a rodiče ne vždy pak ve vhodném věku za dítětem zajdou. Dítě si pak mnohdy utvoří představu vlastní, nebo dle názorů kamarádů, kteří mu informace interpretují dle svého a ne vždy zcela správného úsudku. Nejhorší variantou, která může nastat, je situace, kdy tyto otázky nezodpoví ani rodiče ani kamarádi a dítě si tak utvoří představu dle televize či internetu, kde může usoudit, že násilí je zde v pořádku a vyskytuje se ve všech příležitostech.

Z pohledu situační prevence lze upozornit na možnosti využití posílení policejních hlídek v oblasti s vyšším výskytem násilnění, využití sousedů k utvoření sousedské hlídky (domobrany), zvýšená kontrola policie před školami a ve večerních hodinách. Kontrola barů, kde by se nezletilí neměli vyskytovat. Jedním z důležitých aspektů prevence je též i kamerový systém, posílení kamerového systému, zavedení kamerového systému v nepřehledných a osamělých uličkách. Dostatečné pouliční osvětlení na tmavých místech. Opět zde hrají roli rodiče, kteří by měli být plně informovaní o tom, kde se jejich dítě nachází, s kým je a kdy přijde domů. Měli by umět rozumově rozhodovat, kdy se jejich dítě dle věku má navrátit domů. Důležitá je také komunikace s partnery nebo kamarády či rodiči, případná dohoda na zajištění doprovodu, pokud bude mít dítě (nebo kdokoliv jiný) strach během příchodu či odchodu. Při ukončení setkání s kamarády je třeba dohlédnout na opilé osoby a pomoci jim se dopravit bezpečně domů. To vše jsou role, které mohou rodiče zvládnout.

Existuje řada různých prostředků, které mohou působit jako prevence. Bohužel ve většině případů se jedná o ústupky a zvýšenou pozornost potencionálních obětí, nikoliv o prostředky, které skutečně zabrání potencionálnímu pachateli vykonat určitý čin. Jeden ze zajímavých argumentů je, že jakékoliv propagační materiály zabývající se prevencí různých trestných činů, ať už se jedná o přednášky, televizní vystoupení, plakáty nebo letáky, se zaměřují na upozorňování typu: „Pozor, i ty se můžeš stát obětí trestného činu, musíš si kontrolovat svoje věci, musíš na sebe dávat pozor“. Skoro nikde však nenarazíme na kampaň typu: „Pozor, zde jsou posílené policejní hlídky, zde se nevyplatí páchat trestný čin“. Nutno upozornit, že tato forma prevence funguje například v bankách či na poštách. Přesto je většina prevence zaměřena na potencionální oběť, aby si uvědomila své nebezpečí a udělala vše pro to, aby se obětí nestala.

Přes všechny druhy prevence neexistuje nikde na světě žádné univerzální řešení, které by vedlo ke stoprocentní jistotě, že se potencionální oběť nestane obětí skutečnou. A přes všechna zmíněná fakta nezbyvá každé osobě jiná možnost, než se spoléhat jen sám na sebe. Dávat pozor na dění kolem sebe, nenavazovat rychle bližší vztah s osobou, kterou nezná, nevybavovat se a nenedat nikdy k cizí osobě do vozu. Dbát na zvýšenou pozornost ve svém okolí a pečlivě si vybírat, kdo dostane označení kamarád, protože na tomto označení závisí i míra důvěry, kterou do ní každý člověk vloží.

2.5 Statistický výskyt znásilnění na území ČR

U trestného činu znásilnění je vysoká míra latence. Odhaduje se, že skutečné počty znásilněných obětí se pohybují až desetkrát výše, než se uvádí ve statistikách.³⁹ V roce 2011 bylo na území České republiky spácháno dle oficiálních statistik zhruba 675⁴⁰ trestných činů definovaných jako znásilnění. I když statisticky trestné činy proti lidské důstojnosti zabírají s celkové kriminality pouhé jedno procento, jejich následky jsou velmi závažné, proto je těmto činům věnována zvýšená pozornost. Znásilnění je vnímáno kvůli svým následkům za druhý nejzávažnější trestný čin, hned po vraždě.

Z onoho jednoho procenta, které mravnostní kriminalita obsahuje (nutno podotknout, že zde hraje důležitou roli latence), zabírá 50 %⁴¹ právě trestný čin znásilnění. Jejich objasněnost se pohybuje v průměru okolo 70 %⁴². Oproti jiným trestným činům je tato objasněnost vysoká. Mezi vysoká čísla patří i fakt, že na území České republiky jsou zaregistrovány a nahlášeny na Policii ČR jeden až dva případy znásilnění denně. Přičemž, jak již je zmíněno výše, se odhaduje, že se tak stává v 8 % případů. Když dojde ke znásilnění mezi partnery či manželským párem, hlásí se tato skutečnost v pouhých 3 %. Až 25 % žen se ve svém životě potká s jakýmkoliv druhem sexuálního násilí. Ovšem překvapivé číslo může být u mužů, kteří se se sexuálním násilím ve svém životě potýkají již v 10 %.⁴³

Statisticky je bohužel dokázáno, že vysokou roli v těchto případech hraje alkohol. V roce 2011 bylo spácháno 81⁴⁴ trestných činů znásilnění pod vlivem alkoholu. Jedná se o vysoké číslo, u kterého pachatel dopomohl alkohol odbourat zábrany. Mezi alarmující čísla se také řadí počet recidivistů, kteří páchají tento druh trestné činnosti a jsou zadrženi a obviněni za opětovný trestný čin znásilnění. K roku 2011 se jednalo o 30 %⁴⁵, tedy v přepočtu na 164 recidivistů. Recidivistů, nikoliv případů. I kdyby měl

³⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Pomoc obětem trestného činu znásilnění*. [online]. [2012-12-20]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CDMQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.bkb.cz%2Ffiles%2Findex.php%3Fid%3D97&ei=4q0OUdHfGcOL4ATAYlCYCg&usq=AFQjCNEZiV-YDW2M52pA2AwVSPiFPD8tw&sig2=vUe_KUivXq1JTCaT_gC9jw&bvm=bv.41867550,d.bGE

⁴⁰ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 145. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁴¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 145. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁴² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 145. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁴³ STOPZNASILNENI.CZ. *Znásilnění, o kterých se nemluví*. [online]. [cit. 2012-12-16]. Dostupné z: <http://www.stopznasilneni.cz/cz/znasilneni/statistiky>

⁴⁴ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 145. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁴⁵ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 145. ISBN 978-80-7380-389-6.

každý zmíněný recidivista za sebou jeden takovýto čin, jedná se o 164 osob (obětí), kterým bylo ublíženo po fyzické, psychické i morální stránce. A to pouze proto, že si již pachatel odpykal svůj předchozí nízký trest a mohl tedy opustit věznici a ublížit tak dalším osobám. Stát u nich totiž v lepším případě nebyl schopen, v horším případě nebyl ochoten rozpoznat předpoklady k recidivě.

Trestný čin znásilnění je především čin páchaný pachateli mužského pohlaví. V roce 2011 byl zaznamenán pouhý jeden případ⁴⁶ z 675 hlášených, kde byla pachatelkou žena. I zde je důležité podotknout latenci této trestné činnosti, neb jeden z důvodů této latence je strach z přiznání, strach z reakce okolí. Pokud je v takové to situaci muž, je jen velmi málo pravděpodobná ochota oběti k nahlášení této trestné činnosti.

⁴⁶ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 145. ISBN 978-80-7380-389-6.

3 POHLAVNÍ ZNEUŽITÍ

3.1 Definice z pohledu kriminologie

Pohlavní zneužití je z pohledu kriminologického definováno jako čin, u kterého dochází k „uskutečnění pohlavního styku či jiných sexuálních aktivit s osobou mladší patnáct let“.⁴⁷ Ovšem poukazuje také na fakt, že kriminologie považuje za pohlavní zneužití i proces, ve kterém je oběť vystavována psychickému nátlaku, i když se jedná o bezdotykové chování, které může mít ve většině případů větší následky, než pouze ty fyzické.

Pohlavní zneužití, se řadí mezi nejzávažnější trestné činy, které existují. Oběť tohoto trestného činu je zneužita v období mladší patnáct let a v nejhorších případech je zneužita osobou, které důvěřovala či na které byla závislá. Ve většině případů se jedná o rodinu. Z takovýchto zkušeností si oběti odnášejí ve většině případů velmi závažné psychické následky, se kterými se celý život nevyrovnejí. V opačných případech, nedá se říci v těch lepších nebo horších, si oběť trestný čin vůbec nepamatuje, neb její věk neumožnil zapamatování si tohoto činu, nebo byla pod opojnými látkami, které byly podány pachatelem, a tak v mnohých případech ani neví, že byla zneužita. V jiném případě je tato zkušenost utěsněná mozkiem. Především mozek dětí je na takovéto utěsnění nejlépe vybaven. Jedná se o tak strašný následek, že osoba si jej za každou cenu snaží nepamatovat, a tak mozek tento čin nahradí vymyšlenou pozitivní vzpomínkou, nebo si daný časový úsek vůbec nevybavuje.

3.2 Definice z pohledu zákona

Trestní zákoník - Zákon č. 40/2009 Sb., Část druhá - Zvláštní část, Hlava III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 187, Pohlavní zneužití: „Kdo vykoná soulož s dítětem mladším čtrnácti let, nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.“⁴⁸

⁴⁷ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 147. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁴⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 187, odstavec první. In: Sbírká zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

Kdo tak výše zmíněné učiní na osobě mladší čtrnáct let, a využije přitom tak svého postavení, vlivu, závislosti vyplývající z uvedeného postavení, bezbrannosti osoby anebo tak učiní na osobě svěřené jeho dozoru, vystavuje se trestu odnětí svobody ve výši dvě léta až deset let.⁴⁹ Pokud pachatel učiní trestný čin pohlavního zneužití tak, jak je definován v prvním odstavci a způsobí tak oběti těžkou újmu na zdraví, hrozí mu trest odnětí svobody v rozsahu pět až dvanáct let.⁵⁰ Pokud nastane situace, kdy pachatel tímto činem způsobí oběti smrt, trestá se v rozmezí deset až šestnáct let odnětí svobody. Příprava tohoto činu je již považována za trestnou.⁵¹

3.3 Charakteristika oběti a pachatele

Pachatel trestného činu pohlavního zneužití se ve více jak v 85 % případů řadí mezi pedofilní pachatele. Těmto pachatelům jde především o prohlížení si nahého těla oběti, jejich genitálií a dotyky. Protože tito pachatelé ve většině případů nepoužívají žádného násilí, je velmi zřídka zjištěno toto zneužívání v raném stádiu. Ve většině případů se takovéto zneužití objeví po dlouhé době, a proto je řada těchto skutků skryta a někdy není vůbec neodhalena.⁵²

Pedofilie se řadí mezi sexuální deviace. Nejznámější a nejpoužívanější definici sexuální deviace určila Mezinárodní klasifikace nemocí, která říká, že pro sexuální deviace jsou charakterizující „*sexuálními impulzy, fantaziemi nebo praktikami, které jsou neobvyklé, deviantní nebo bizarní.*“⁵³ V současné době je slovo deviace shodné se slovem parafilie. Tento pojem byl poprvé použit v roce 1980 v DSM (diagnostický a statistický manuál duševních chorob).⁵⁴

„Svět dětí je pravým pedofilům blízký, cítí se v něm bezpečně, uvolněně, neutlačováni úzkostným očekáváním. Dětem rozumí a jsou v dětském kolektivu obvykle velmi dobře

⁴⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 187, odstavec druhý. In: Sběrka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁵⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 187, odstavec třetí. In: Sběrka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁵¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 187, odstavec čtvrtý a pátý. In: Sběrka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁵² WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: Grada, 2000. s 141 - 142. ISBN 80-7169-795-8.

⁵³ WEISS, P. *Sexuální deviace: Klasifikace, diagnostika a léčba*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. s. 351. ISBN 80-7178-634-9. Str. 31-32

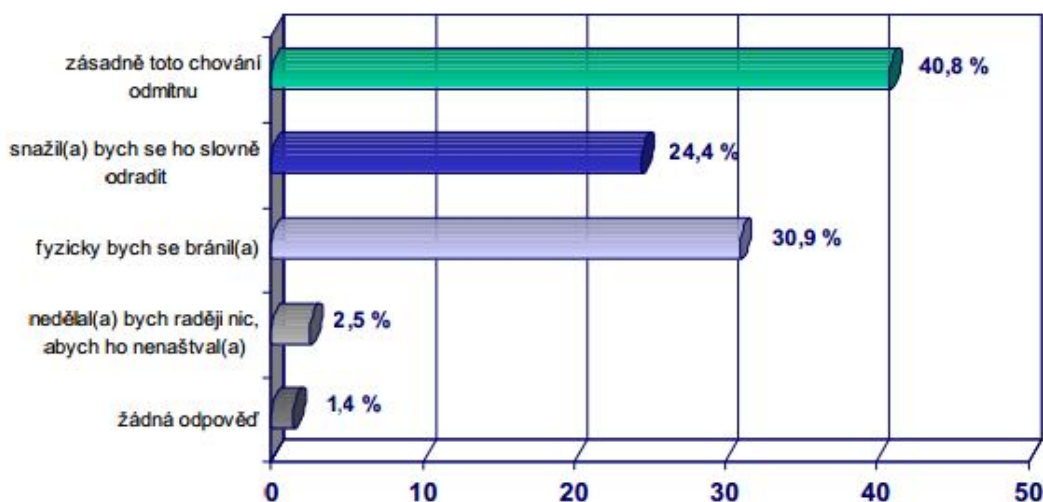
⁵⁴ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *Parafilie*. [online] [cit. 2013.02.11]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.info/parafilie>

*přijímání. Žijí v atmosféře dětského světa, hrají roli staršího kamaráda.*⁵⁵ Pedofilie, jak je již výše zmíněno se řadí do kategorie sexuálních deviací, jakákoliv deviace nelze vyléčit, tudíž jde jen o její potlačení pomocí hormonální terapie, která sebou nese užívání silných látek, nebo také možnost psychoterapie, která u určitých druhů pacientů může dosahovat větší účinky než u hormonální léčby. Závažnost takovéto situace se na straně pedofila neobjeví, proto je důležité, aby si tuto závažnost uvědomila především společnost a podnikla všechny potřebné kroky k nápravě a zamezení aplikování těchto deviací.

Pachatel, který je zaměřen na oběti v pubertě a není pedofilní, využívá u těchto činů velké fyzické síly a jde mu především o pohlavní styk. Oběti si z tohoto druhu zneužití odnášejí řadu velmi vážných fyzických potíží, nemluvně o psychických. Pachatele tohoto typu se vyznačují ve většině případů nízkou inteligencí, s určitým mentálním defektem, a bohužel v neposlední řadě zde hraje významnou roli i alkohol.⁵⁶

Graf 1: Obrané chování osob u možnosti pohlavního zneužití.

Co bys dělal/a, kdyby se tě nějaký člověk (známý či neznámý) dotýkal tak, že by se ti to nelíbilo?

Zdroj: PEDAGOGICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY. *Úloha školy v prevenci komerčního sexuálního zneužívání dětí.* [online]. [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/z21/2006/konference_2006/sbornik_2006/pdf/049.pdf

⁵⁵ WEISS, P. *Sloupky o sexu*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta a.s., 2010. s. 152. ISBN 978-80-204-2188-3.

⁵⁶ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: Grada, 2000. s 141 - 142. ISBN 80-7169-795-8.

Z grafu vyplývá, že by se většina dotázaných takovému to napadení fyzicky bránila, ve skutečnosti k fyzické obraně dochází jen velmi zřídka. U dětí s negativní odpovědí je velice pravděpodobné, že sami mají zkušenost s takovým to druhem násilí či zneužívání v sexuální oblasti. Zde je přesná ukázka počtu ohrožených osob, které jsou v těchto situacích ohroženi a již jsou označovány jako oběť nebo se řadí do kategorie mezi potencionální oběti. Dle grafu č. 1 se do této kategorie řadí 4 % dotázaných. Otázka, která se ovšem nabízí, je také kolik procent osob, jež odpověděly, že by se bránily či si to nenechaly líbit, by se tak opravdu v reálné situaci zachovalo.⁵⁷

Přesto číslo 4 % je poměrně vysoké a dostávám se tak opět k podstatnému problému informovanosti: je důležité šířit informace o zneužívání dětí, posílit sexuální výchovu na školách a naučit říkat děti ne, když se jedná o jejich tělo.

3.4 Prevence

Základním bodem prevence v jakékoliv oblasti je informovanost. Informovanost společnosti o daném tématu, dostupnost informací o tom, že i tento druh kriminality patří do naší společnosti a je třeba s ním bojovat. O tom, že každé dítě má právo na život v podmínkách, kde se nevyskytuje násilí a kde je mu poskytnuto vzdělání a rodina, která ho podpoří a vždy mu pomůže. Tyto informace se mohou distribuovat řadou informačních kanálů, ať už se bude jednat o televizní vysílání, dokumenty, letáky, přednášky ve školách, vzdělávání personálu atd. Tyto aktivity již dnes vedle státu zajišťuje celá řada neziskových organizací, avšak stát by v této oblasti měl být vůdčí silou, popřípadě by měl poskytovat adekvátní prostředky a tím pomoci ke vzniku a podpoře takových aktivit.

Rodiče by měli být o možnostech pohlavního zneužití dítěte informováni, měli by vědět, kam se mohou obrátit o pomoc, měli by v dítěti vyvolat pocit bezpečí, měli by dítěti umět naslouchat a pomoci mu. Učitelé, doktoři, vedoucí zájmových kroužků. Všichni takto profesně zaměřeni pracovníci by měli být informováni, poučení a odborně vyškolení k odhalení a pomoci obětem pohlavního zneužívání.

⁵⁷ PEDAGOGICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY. *Úloha školy v prevenci komerčního sexuálního zneužívání dětí.* [online]. [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/z21/2006/konference_2006/sbornik_2006/pdf/049.pdf

Děti, hlavně děti všech věkových kategorií, by se měly dozvědět, jaké nebezpečí jim hrozí a jak se mu účinně bránit. Dle statistik jsou nejčastěji zneužívané děti předškolního věku. Jde o období, kdy dítě ve většině případů ani neví, že existuje rozdíl mezi mužským a ženským pohlavím, a vůbec, že něco takového existuje. Bohužel, právě proto jsou děti snadnou obětí. V řadě jiných zemí je aplikován systém informovanosti dětí o sexuální výchově. Jsou mezi ně zařazeny právě i děti v předškolním věku, kde jim je vhodnou formou vše vysvětleno, poukázáno na odlišnosti mezi chlapcem a dívkou. Tyto vzdělávací systémy je upozorňují na to, že tělo je jen jejich a nikdo si ho nemůže přivlastnit, a že i dospělé osobě mohou říci ne, pokud jim to bude nepříjemné. Děti jsou vedeny k tomu, aby se v případě, že podobná situace nastane, svěřily dospělé osobě. Do tohoto programu musí být zapojeny rodiče, děti i učitelé. Je zde důležitá připravenost každého z nich, neboť dítě bude klást řadu otázek, na které bude chtít znát odpovědi.

Tento program ale u mnohých kritiků přináší i obavy z negativních jevů, které se ostatně také objevily. Jedním z hlavních bodů kritiky je fakt, že děti získají nedůvěru k dospělé osobě. Ukázalo se, že u některých jedinců tomu tak doopravdy je, ale také se prokázalo, že tito jedinci, u kterých se strach objevil, mají větší motivaci a chuť si všechny podstatné informace zapamatovat. I po všech kritikách je tento systém velmi úspěšný a v řadě zemí je také preferován. Česká republika bohužel takovému systému ještě není otevřena.⁵⁸

Dalším důležitým krokem prevence pohlavního zneužívání je poskytnutí pomoci všem, kteří o ni požádají, ať už se bude jednat o různé linky důvěry či o programy, kde osoby dostanou azyl, právníckou či psychologickou pomoc. Je důležité, aby oběti věděly, že na to nejsou samy a že mohou důvěřovat ostatním a požádat tak o pomoc.

V oblasti trestů, následků a úspěchu dopadení a odhalení se vyskytuje také velký potenciál prevence. Informovanost o následcích a úspěšnosti odhalení vedou také k odrazení pachatelů od páchaní tohoto trestného činu. Také jedním z důležitých faktorů prevence je kontrola. Kontrola je v oblasti bezpečnosti před budovami, kde se děti pohybují, kontrola odlehlých míst, kontrola deviantních pachatelů na svobodě, kontrola a přehled recidivistů a také přísné dodržování zákonů, kde by se nemělo

⁵⁸ VANÍČKOVÁ, E. a kol. *Sexuální zneužívání dětí II*. Praha: Karolinum, 1999. s. 64-66. ISBN 80-7184-878-6.

přístupovat k odpuštění či zkrácení trestů odnětí svobody. Rovněž by měla po propuštění následovat přísná kontrola a přísné plnění docházky k nahlášení z důvodu pohybu předpokládaného recidivisty. V řadě jiných zemí funguje systém, v němž policisté informují občany daného města či oblasti o pachateli, jenž byl za takovýto skutek odsouzen a v dané oblasti či městě se vyskytuje. Přesto i tento způsob informování sklidil mnohé kritiky, a to zejména s ohledem na práva pachatelů či možnosti justičních omylů. Ani tento systém není aplikován na území České republiky.

3.5 Statistický výskyt na území ČR

Dle statistik z roku 2011 byl trestný čin pohlavního zneužití zjištěn v 754 případech. Z tohoto počtu bylo zneužito důvěry či závislosti dítěte v 82 případech, kdy dítě bylo zneužito k souloži nebo k jinému pohlavnímu zneužití. U tohoto činu se vyskytuje nebezpečně vysoké číslo recidivistů, jež tento čin páchají. V roce 2011 se toto číslo pohybovalo okolo 116 případů, což je okolo 16 %, jedná se o velice vysoké číslo u zneužívání dětí.⁵⁹ Je zde důležité také uvést, že každý třetí zjištěný případ této trestné činnosti je s udělením souhlasu oběti, i když ho zákon ani soud neuznává. Jedná se o případy, kdy pachatele představuje ve většině případů starší chlapec a oběť mladší dívka, jež spolu provozují určité sexuální praktiky či soulož.⁶⁰

Z výše uvedených statistik vyplývá, že větší pravděpodobnost stát se obětí tohoto trestného činu má osoba ženského pohlaví, a to až šestkrát vyšší než osoba pohlaví mužského. Z uvedených 754 případů se v 582 případech jednalo o trestný čin, jehož obětí byla nezletilá dívka. Nutné je však upozornit i na číslo 98 případů nahlášených trestných činů pohlavního zneužití chlapců za rok 2011. Toto číslo není nijak nízké, a tak se i chlapci řadí do statistik obětí pohlavního zneužití.⁶¹ Pozitivní je fakt, že objasněnost těchto trestných činů se v roce 2011 pohybovala okolo 75 %.⁶²

⁵⁹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 148. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁶⁰ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 148. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁶¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 148. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁶² SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeňka, 2012. s. 148. ISBN 978-80-7380-389-6.

4 SEXUÁLNÍ NÁTŁAK

4.1 Definice z pohledu kriminologie

Trestný čin sexuálního nátlaku byl přidán do zákona až při jeho poslední změně a již v té době byl velmi často užíván a propojován s pojmem sexuálního obtěžování. Často je také s tímto pojmem zaměňován. Nicméně pojem sexuální obtěžování a pojem sexuální nátlak jsou dva rozdílné způsoby chování. Sexuální obtěžování je u nás do značné míry zcela beztrestné a ve většině případů je toto chování aplikované v zaměstnání ze strany nadřízených či ostatních zaměstnanců nebo ve školách, a to jak ze strany učitelů, tak i ze strany žáků. U sexuálního obtěžování se jedná především o řadu sexistických narážek, vtipů o sexu, osahávání, vtipných či sexuálních narážek na oblečení či pohlaví. Zato sexuální nátlak jak je jasně definován v zákoně, podle kterého obsahuje jakékoliv jednání, které druhou osobu přinutí k sexuálnímu aktu či jinému sexuálnímu uspokojování.

4.2 Definice z pohledu zákona

Trestní zákoník - Zákon č. 40/2009 Sb., Část druhá - Zvláštní část, Hlava III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 186 Sexuální nátlak: *„Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti.“*⁶³

Stejný trest obdrží pachatel, který donutí jinou osobu k výše zmíněnému či k pohlavnímu styku a využije tak závislosti osoby, její bezbrannosti nebo svého postavení, vlivu a důvěryhodnosti, která z těchto postavení pramení. Pokud tak pachatel učiní na dítěti nebo se dvěma dalšími osobami hrozí mu trest odnětí svobody ve výši jeden až pět let.⁶⁴

⁶³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 186. In: Sběrka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁶⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 186. In: Sběrka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

Pachatel, který tak učiní se zbraní, nebo tento čin spáchá na osobě, která je ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranném léčení, zabezpečovací detenci, ochranném nebo ústavní výchově nebo v jiném místě kde je omezována osobní svoboda nebo spáchali výše uvedené jako člen organizované skupiny, hrozí mu odnětí svobody na dvě až osm let.⁶⁵

Odnětí svobody na pět až dvanáct let hrozí pachateli, který učiní trestný čin sexuálního nátlaku tak, jak je definován v prvním odstavci proti osobě mladší patnáct let, nebo tak učiní s následky těžké újmy na zdraví.⁶⁶ Pachatel, který učiní vše výše zmíněné s následkem smrti, může obdržet trest odnětí svobody na deset až patnáct let. Už jen příprava tohoto činu je trestná.⁶⁷

4.3 Prevence

Prevence sexuálního nátlaku není tak jednoznačná, jak se může na první pohled jevit. U tohoto druhu trestné činnosti je nejvýznamnějším faktorem opět informovanost. Ze všech trestných činů proti lidské důstojnosti se informovanost v tomto případě pohybuje na vysokém a možná jediném postu prevence. Důležité je upozornit na fakt, že je tento přístup možný nahlásit. Většina obětí se domnívá, že by u nadřízeného, učitele nebo rodiče s informací o tom, že je někdo tímto způsobem obtěžuje, ničeho nedocílila, protože k samotnému aktu nedošlo. To je ovšem základní problém a je třeba řešit vše dříve než k takovému činu dojde.

Informovanost tohoto typu se může šířit formou pracovních přenášek, kdy se upozorní na fakt, že takovéto principy se na pracovišti akceptovat nebudou, a že je možné je hlásit. Rodiče by měli u dětí vzbudit důvěru nebát se tento fakt říci a učitelé či ředitelé na školách by měli upozornit, že po takovémto nahlášení nehrozí zpřísnění hodnocení žáka či projevy nenávisti vůči dané oběti ze strany učitelů. Bohužel i tato stránka je snadno zneužitelná a jako nástroj pomsty je často používána. Ovšem zde záleží na

⁶⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 186. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁶⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 186. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁶⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 18. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

samotných osobách, zda si všímají vztahů a chování konkrétních osob, a zda by k takovému incidentu mohlo v případě včasného zakročení dojít.

Hlavní je včas vše řešit a upozornit na fakt, že i když jde o nadřízeného, je lepší sehnat si jinou práci, než být obětí zneužití. Je také důležité podávat informace o linkách, kam se mohou oběti či potencionální oběti anonymně obrátit, kde jim bude poskytnuta pomoc nejen z psychologického hlediska, ale například i z právního. Neméně důležité je také šíření a upozorňování na tresty, které případným pachatelům tohoto typu trestné činnosti mohou hrozit.

5. SOULOŽ MEZI PŘÍBUZNÝMI

5.1 Definice z pohledu kriminologie

Soulož mezi příbuznými, neboli incest, je ve většině společností považována za téma s nálepkou tabu. Přesto jde o velice závažné téma a v poslední době velmi aktuální. Incest je nezákonný. Netoleruje jen ani naše společnost, a to z jednoho základního hlediska, které je člověku dáno přírodou, a to snahou přežít. Tento zákaz proto platí od doby prokázání genetické nevýhody pro dítě, jehož rodiči jsou příbuzné osoby. Přesto je dokázáno, že lidé, kteří by se za jiných okolností přitahovali, tak neučiní z důvodu blízkého rodinného vztahu, ve kterém se pravidelně v kratších či delších intervalech vídají, neb lidé mají v sobě již od přírody zabudovaný instinkt nevhodnosti rozmnožování s osobou v příbuzenském vztahu.⁶⁸ S tímto trestným činem nastává otázka „pouhé“ výchovy nikoliv genetiky. Jedná se tak o případy adopce, osvojení či nevlastních sourozenců, strýců, atd. Z pohledu zákona se tak jedná o pohlavní zneužití do patnácti let věku, nikoliv o trestný čin definovaný jako soulož mezi příbuznými. Později je tento čin považován za znásilnění, a jedná-li se o dobrovolný styk, nelze tento čin v dospělosti nijak postihnout. Incest jako takový je definován jako zneužití oběti pachatelem, jenž je geneticky příbuzný (např.: oběť dcera, pachatel otec), nebo soulož mezi osobami, jež jsou geneticky propojeni. Pokud oběť a pachatel nejsou dle genetiky příbuzní, a přesto jsou jim vštěpovány zásady, že tomu tak je (např.: nevlastní dcera jako oběť a pachatel nevlastní otec), je tento čin považován za pohlavní zneužití či znásilnění.⁶⁹

Pachatelé a oběti incestu se také mohou řadit do dvou kategorií. Opět může nastat situace dobrovolné i nedobrovolné soulože. V případě dobrovolné soulože je vše velmi složité, ale podle zákona jasné. Je zde důležité posoudit, zda jde o dobrovolnou soulož či zda zde není využití postavení a závislosti např. na matce. Bohužel existuje i řada případů, kdy se do sebe partneři zamilují a netuší, že jsou příbuzní. Zde se jedná o velice vzácné případy a je jen na posouzení soudce, zda za tento čin odsoudí či nikoliv. Hraje zde také velkou roli morální hledisko, kdy partneři mohou žít několik let v přesvědčení, že se jsou sousedé či známí rodičů, avšak nakonec se zjistí, že jsou

⁶⁸ VANÍČKOVÁ, E. a kol. *Sexuální zneužívání dětí II*. Praha: Karolinum, 1999. s. 41. ISBN 80-7184-878-6.

⁶⁹ VANÍČKOVÁ, E. a kol. *Sexuální zneužívání dětí II*. Praha: Karolinum, 1999. s. 41-42. ISBN 80-7184-878-6.

příbuzní. I přesto, že spolu navázali sexuální vztah, je otázkou, jak moc je z morálního pohledu jejich konání správné či nikoliv?.⁷⁰

V klasickém případě nedobrovolné soulože je ve většině případů pachatelem otec a obětí dcera, která je dlouhodobě zneužívána. Důležitou roli a postavení v těchto případech hraje matka oběti. Zde je velmi důležité, zda matka toto zneužívání toleruje, zda o něm ví, zda se jí dcera přijde světit a matka jí uvěří či nikoli. Je bohužel až neuvěřitelné, kolik matek předstírá, že se v těchto situacích nic neděje a dcerám například jejich tvrzení nevěří.⁷¹

5.2 Definice z pohledu zákona

Definice u tohoto konkrétního činu proti lidské důstojnosti je definována velice jednoduše v Trestním zákoníku pod Zákonem č. 40/2009 Sb., Část druhá - Zvláštní část, Hlava III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 188, Soulož mezi příbuznými: „*Kdo vykoná soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozencem, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta*“⁷²

5.3 Prevence

Vhodné postupy při prevenci incestu – soulože mezi příbuznými – lze zvolit dva. Jedním z nich je forma prevence u dětí mladších patnáct let, tedy u nezletilých. Zde je vhodné aplikovat prevenci stejného typu jako v případě prevence u pohlavního zneužívání. Druhý typ prevence, který lze aplikovat, je u osob dospělých, a tudíž se jedná o prevenci jako u znásilnění. Důležitá je zde pomoc obětem z hlediska psychologického. Je velmi obtížné se vyrovnat se zážitky znásilnění či pohlavního zneužití, ale ještě těžší je to v případech kdy pachatelem je člen rodiny, člověk, kterému oběť důvěřuje či člověk, který má být v těžkých situacích oporou.

⁷⁰ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: Grada, 2000. s 141 - 143. ISBN 80-7169-795-8.

⁷¹ WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: Grada, 2000. s 141 - 143. ISBN 80-7169-795-8.

⁷² Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 188, odstavec první. In: Sbíрка zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

6 KUPLÍŘSTVÍ

6.1 Definice z pohledu kriminologie

Kriminologie definuje kuplířství, jež je bráno jako trestný čin proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, jako „organizované poskytování sexuálních služeb za úplatu, přičemž organizátor (kuplíř) z těchto sexuálních služeb poskytovaných jinou osobou kořistí a inkasuje z úplaty podstatnou část. Kuplíř může pracovat individuálně nebo může být součástí skupiny, v jejímž rámci existuje určitá dělba práce.“⁷³ Na rozdíl od prostituce je kuplířství dle trestního zákoníku ČR trestným činem, který se vztahuje i na případy, kde kuplířství k provozování sexuálních služeb někoho svede, zjedná, zláká, atd.⁷⁴

6.2 Definice z pohledu zákona

Trestní zákoník - Zákon č. 40/2009 Sb., Část druhá - Zvláštní část, Hlava III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 189, Kuplířství: „Kdo jiného přiměje, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“⁷⁵

Pokud tak učiní osoba jako člen organizované skupiny, nebo s úmyslem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, bude potrestán odnětím svobody na dvě až osm let.⁷⁶ Když tak pachatel v důsledku svého chování uvedeného v odstavci prvním způsobí těžkou újmu na zdraví, může obdržet trest ve výši pět až dvanáct let odnětí svobody nebo propadnutí majetku.⁷⁷ Pokud tak pachatel učiní s následkem smrti, obdrží trest ve výši osm až patnáct let odnětí svobody, nebo propadnutí majetku.⁷⁸

⁷³ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 98. ISBN 978-80-7380-312-4.

⁷⁴ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 98. ISBN 978-80-7380-312-4.

⁷⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 189, odstavec první. In: Sbíрка zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁷⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 189, odstavec druhý. In: Sbíрка zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁷⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 189, odstavec třetí. In: Sbíрка zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁷⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 189, odstavec čtvrtý. In: Sbíрка zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

6.3 Prevence

Kuplířství co do počtu hlášených případů, dosahuje nejmenšího počtu hlášené trestné činnosti. Bohužel tímto důvodem není nízký výskyt, ale vysoká latence tohoto trestného činu. Právě z tohoto důvodu uvádí Ministerstvo vnitra ČR ve své strategii boje proti obchodování s lidmi fakt, „že je nezbytné využívat každé příležitosti k navázání kontaktu s patologickým prostředím a k předcházení rizikům s ním spojeným“.⁷⁹

Jedním ze základních kroků prevence je opět dostatečná informovanost. Je důležité upozornit na nebezpečí cestování do zahraničí za účelem práce přes internet, upozornit na nutnost ověřování základních informací a zjištění všech potřebných. Zde je důležitá mezinárodní spolupráce, ať už formou pátrání po pohřešovaných osobách, nebo nahlášení podezřelých pachatelů a je také nutná spolupráce na mezinárodní úrovni v oblasti informovanosti. Veškeré informační kampaně je vhodné nezaměřovat jen na potencionální skupiny či oběti, ale na celkovou veřejnost. Tato všeobecná informovanost může v daných situacích pomoci potencionální oběti na základě získaných informací poradit o správném rozhodnutí či možnosti nabídnutí profesionální pomoci.

Při boji proti kuplířství je vhodné vědět míru a nejčastější cíle poptávky. Bohužel tato informace patří k nejméně zjistitelným, a tudíž nejde upřesnit prevenci na dané okolí či více zpřísnit dané podmínky pro konkrétní oblast.⁸⁰

⁷⁹ MINISTERSTVO VNITRA. *Národní strategie boje proti obchodování s lidmi*. [online]. [cit. 2013_07_01]. Dostupné z: http://www.ungift.org/doc/knowledgehub/resourcecentre/Governments/Czech_Republic_National_Strategy_of_the_Fight_against_Trafficking_cs_2008_2011.pdf

⁸⁰ MINISTERSTVO VNITRA. *Národní strategie boje proti obchodování s lidmi*. [online]. [cit. 2013_07_01]. Dostupné z: <http://www.iom.cz/aktivity/prevence-a-potirani-obchodu-s-lidmi/pilotni-vyzkum-mezizakazniky-komerčních-sexuálních-sluzeb-ve-dvou-prihranicnich-regionech-ceske-republiky>

7 PROSTITUCE OHROŽUJÍCÍ MRAVNÍ VÝVOJ DÍTĚTE

7.1 Definice z pohledu kriminologie

Definicí prostituce je celá řada, u všech definic se však jedná o stejnou podstatu. A tak lze definovat prostituci jako poskytování jakýchkoliv sexuálních služeb za finanční odměnu či jinou úplatu. Prostituce se vyskytuje prakticky ve všech státech již velice dlouho, každý stát ji pojímá jinak. Někde je zakázaná, jinde povolená.

Existují tři možné pohledy a přístupy k prostituci. Jedním z nich je **zakázat (represe)** prostituci na celém území a zařadit ji tak mezi trestné činy, ovšem efektivnost tohoto kroku není nijak veliká, ba naopak. Prostituce je provozována v ilegalitě a hrozí tak větší riziko jak pro klienty, tak pro prostitutky. Přenáší se tak například daleko více pohlavních chorob. Tento přístup byl na území Československa aplikován do roku 1990. Druhý možný přístup je **regulace**, kdy je prostituce považována za povolání, které ale sebou nese řadu přísných podmínek. Tyto podmínky se vztahují především k pravidelným lékařským prohlídkám, hlášením na úradech, v které části se prostitutky či prostituti vyskytují, a vztahuje se také k odvádění daní. Tento model se používá ve většině evropských zemí (Francie, Rakousko). Třetí možný přístup k prostituci je v podstatě **absence regulace**, kdy prostituce není považována za trestný čin, ale okolnosti kolem ní již ano (Česká republika).⁸¹

Prostituce ohrožuje mravní vývoj mládeže a v českém právním řádu se tak řadí mezi trestné činy proti lidské důstojnosti. Ovšem „*na našem území byly vystříhány všechny přístupy. Od roku 1990 se uplatňuje princip absence regulace. Od 50. let 20. století bylo možno prostituci postihovat jako trestný čin (resp. přečin) příživnictví. V předcházejících obdobích byl upřednostňován princip regulace.*“⁸²

⁸¹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čenka, 2012 s. 150 -151. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁸² ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. s. 144 –145. ISBN 978-80-7380-312-4.

7.2 Definice z pohledu zákona

Trestní zákoník - Zákon č. 40/2009 Sb., Část druhá - Zvláštní část, Hlava III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 190, Prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte: „*Kdo provozuje prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno a určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*“⁸³ Kdo tak organizuje vše, co je uvedené v prvním odstavci, může obdržet trest ve výši tři léta, propadnutí věci, propadnutí majetkové hodnoty nebo zákaz činnosti.⁸⁴

Osoba, která bude provozovat nebo organizovat vše uvedené v odstavci výše opakovaně, nebo na více místech (nejméně dvou), bude potrestána odnětím svobody na šest měsíců až pět let.⁸⁵

7.3 Prevence

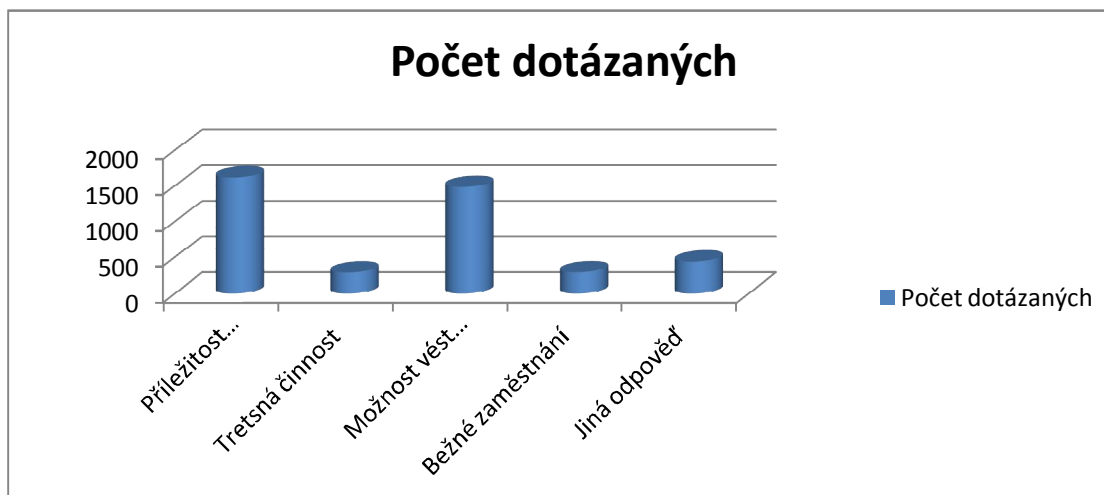
Prostituce ohrožující mravní vývoj mládeže je jev, který se nazývá trestný čin spjatý s prostitucí. U všech trestných činů spjatých s prostitucí je jedno základní hledisko, které by mohlo sloužit jako prevence, a tím je zvolení jiného přístupu k prostituci ze strany státu. Kdyby se v České republice přijal postoj k prostituci z pohledu legalizace a došlo by zde na nutnost lékařských prohlídek, placení daní, registrace, hlášení pohybu a výskytu, mnoho trestných činů spjatých s prostitucí by zmizelo nebo bylo velmi omezeno. Také by pak došlo k předcházení trestného činu prostituce ohrožující mravní vývoj mládeže, protože by z povinnosti musel být nahlášen pohyb osob provozující prostituci a jejich provozovna také hlášena. V případě kontroly by bylo zřejmé provozování této činnosti na jiném místě, než je hlášeno, a to by neslo peněžité trest. V blízkosti budov s mládeží by byl provoz zakázán a v případě přistižení pokutován vysokou částkou.

⁸³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 190, odstavec první. In: Sběrka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁸⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 190, odstavec druhý. In: Sběrka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁸⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 190, odstavec třetí. In: Sběrka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

Graf 2: Co si myslíš o prostituci?

Zdroj: PEDAGOGICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY. *Úloha školy v prevenci komerčního sexuálního zneužívání dětí.* [online]. [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/z21/2006/konference_2006/sbornik_2006/pdf/049.pdf

Z výsledků průzkumu promítnutých do výše uvedeného grafu vyplývá, že velké množství mladistvých respondentů se domnívá, že prostituce je příležitostí výtěžku v nouzi a možností, jak vést luxusní život. Tyto odpovědi jsou velice znepokojující. Je zajímavé, že již mladší generace bere prostituci jako běžnou součást života a jako možnost přivydělávání si. Ovšem je zcela nevhodné, aby si dospívající osoby tvořily tento názor. Opět je zde nutnost potřeby informovanosti. O rizicích a nebezpečnosti vykonávání této činnosti, o nebezpečnosti, která panuje v tomto „oboru činnosti“ mezi konkurencí, o moci a bezcitnosti pasáků a následcích při případném neuposlechnutí jejich příkazů.

„Dětská prostituce má stoupající trend. Narůstá i počet homosexuální prostituce chlapců, kteří nejsou homosexuálně orientovaní a považují prostituci za výhodný zdroj obživy.“⁸⁶ Prostituce se jeví jako snadný zdroj obživy, u kterého lze snadno získat peníze a na které není nijak potřebná kvalifikace. Navíc, s rostoucí nezaměstnaností a počtem vysokoškoláků, kteří nemají šance se uplatnit na přeplněném pracovním trhu, volí prostituci jako vhodný zdroj obživy řada mladých lidí, a proto trend nárůstu výskytu prostituce v této sociální skupině prudce roste. „Nárůst sociálně patologických jevů mezi dětmi a mládeží je především důsledkem klesajícího vlivu rodiny na chování dětí a

⁸⁶ ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminalita mládeže.* Praha: PA ČR, 2001. s. 17. ISBN 80-7251-070-3.

to na všech společenských úrovních,“ tvrdí například ve stati k problematice primární prevence sociálně patologických jevů na území hlavního města Prahy E. Šimsová.⁸⁷ Ve výsledku je tedy důležité zamezit prostituci v okolí škol a zařízení, kde se vyskytují děti. Možnosti této volby by mělo být uchráněno co nejvíce dětí a mladistvých, v jejichž očích se prostituce může stát cestou k rychlému a relativně snadnému výdělku.

⁸⁷ ŠIMSOVÁ, E. *K problematice primární prevence sociálně patologických jevů na území hl. města Prahy.* In: ODDĚLENÍ PREVENČE KRIMINALITY MAGISTRÁTU HL. M. PRAHY, PROTIDROGOVÁ KOMISE RADY HL. M. PRAHY A ODBOR ŠKOLSTVÍ MAGISTRÁTU HL. M. PRAHY. Primární prevence sociálně patologických jevů v hlavním městě Praze. Praha: hlavní město Praha, 2002, s. 120.

8 PORNOGRAFIE

8.1 Definice z pohledu kriminologie

Pornografie je pojem, který nese řadu různých definic a jde na ni nahlížet mnoha způsoby. Definici podle Ottova slovníku uvádí CHMELÍK ve své knize *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita* tak, že „za pornografii jsou považovány publikace nemravného obsahu.“⁸⁸

U trestnosti pornografie je vhodné poukázat na řadu výzkumů, které proběhly z důvodu objasnění působení pornografie na člověka. Z těchto výzkumů vyplynulo, že pornografie je považována za pouhou pomůcku k uspokojení dané osoby, která pouze stupňuje pocity, které již daná osoba má. Při sledování jakékoliv pornografie se u člověka zvyšuje hladina vzrušení, kterou již prožíval a spolu se vzrušením vzrůstá i agrese. Podle všech dosavadních výsledků se zvyšování pocitu agrese dostavuje i u jedinců pozorujících tzv. formu měkké pornografie. Osoby, které v sobě pocity agrese již měly před sledováním pornografického díla, si po zhlédnutí připíší o několik stupňů agrese více. Právě z tohoto důvodu je pornografie považována za nebezpečnou. Ovšem nesmíme zapomínat na velmi nebezpečný druh pornografie. Tím je dětská pornografie, která je nejhorší svého druhu.

8.2 Definice z pohledu zákona

Zákon č. 40/2009, SB., Trestní zákoník pamatuje v otázkách pornografie na tři různé možnosti postihu zacházení s pornografií, a to na šíření pornografie, výrobu a jiné nakládání s dětskou pornografií, zneužívání dítěte k výrobě pornografie.

Trestní zákoník - Zákon č. 40/2009 Sb., Část druhá - Zvláštní část, Hlava III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 191, **Šíření pornografie:** „ *Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické*

⁸⁸ CHMELÍK, J. a kol. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. s. 42. ISBN 80-7178-739-6.

nebo jiné pornografické dílo, v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.⁸⁹

Kdo jakoukoliv podobu pornografického díla nabízí, přenechá nebo zpřístupňuje dítěti, nebo kdo ji zanechává na místě dětem přístupné, vystavuje ji nebo jinak zpřístupňuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti, propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.⁹⁰ Pokud výše zmíněné provede pachatel jako člen organizované skupiny, nebo prostřednictvím tisku, filmem, rozhlasem, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem či tak učiní s úmyslem získat pro sebe či pro druhého značný prospěch, bude potrestán odnětí svobody na šest měsíců až tři léta.⁹¹ Pachatel, který tak učiní jako člen organizované skupiny, jež působí ve více státech, nebo tak činní pro velký prospěch svůj nebo někoho jiného, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.⁹²

Trestní zákoník - Zákon č. 40/2009 Sb., Část druhá - Zvláštní část, Hlava III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 192, **Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií:** „Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky.⁸³

Pachatel, který vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo druhému člověku, jakkoliv zajistí pornografické dílo, které je zaměřeno na dítě, nebo osobou, jež se jeví být dítětem, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.⁹⁴

⁸⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 191, odstavec první. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁹⁰ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 191, odstavec druhý. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁹¹ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 191, odstavec třetí. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁹² Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 191, odstavec čtvrtý. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁹³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 192, odstavec první. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁹⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 192, odstavec druhý. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

Pokud tak výše uvedené jako osoba učiní s úmyslem získat pro sebe nebo pro jinou osobu prospěch, pokud tak učiním jako člen organizované skupiny a pokud tak učiním prostřednictvím tisku, televizí, filmem, rozhlasem, veřejně přístupnou počítačovou sítí, nebo obdobným způsobem hrozí pachateli odnětí svobody na dvě léta až šest let.⁹⁵ Pachatel, jenž je členem organizované skupiny působící ve více státech, nebo tak činní pro velký prospěch pro sebe nebo někoho jiného, vše uvedené v odstavci 2, hrozí pro tuto osobu odnětí svobody na tři až osm let.⁹⁶

Trestní zákoník - Zákon č. 40/2009 Sb., Část druhá - Zvláštní část, Hlava III: Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 193, **Zneužívání dítěte k výrobě pornografie:** „*Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.*“⁹⁷

Pokud tak pachatel činní jako člen organizované skupiny či pro prospěch svůj či jiného může obdržet trest odnětí svobody na dva roky až šest let, pokud tak pachatel učiní jako člen organizované skupiny působící ve více státech nebo tak učiní pro velký prospěch svůj či jiného, bude potrestán odnětím svobody na tři až osm let.⁹⁸

8.3 Prevence

Prevence dětské pornografie a jejího využití či šíření na internetu je široká. Nicméně z řad výzkumů a zkušeností policejních, pedagogických i psychologických je prokázáno, že většina těchto problémů se odvíjí z dětství⁹⁹, proto je vhodné dětem v každém věku podat dostatek informací relevantních k jejich věku, určit jim pravidla a povinnosti, které je nutno pro vlastní bezpečnost dodržovat, a vštěpovat jim zásady a pravidla sexuální výchovy přiměřeně k jejich věku, naučit je říkat ne, když se jedná o jejich tělo.

⁹⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 192, odstavec třetí. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁹⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 192, odstavec čtvrtý. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁹⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 193, odstavec první. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁹⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. § 193, odstavec druhá a třetí. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

⁹⁹ VÚP. *Problematika dětské pornografie a její prevence na škole*. [online.] [cit. 2012_12_14]. Dostupné z: <http://www.sos-ub.cz/prevence/braun.pdf>

K zamezení šíření dětské pornografie a samotnému zneužívání dětí hlavně přes internet je důležitá pozornost a snaha rodičů o bezpečnost jejich dítěte. Bílý kruh bezpečí, který se mimo jiné touto problematikou zabývá, vydal propagační materiály, ve kterých upozorňuje na základní pravidla používání počítačů v domácnostech. Před tím, než rodič svěřící dítěti možnost používání internetu, měl by mu vysvětlit jaká rizika a hrozby užívání internetu může obnášet. Před předáním možnosti internet využívat je vhodné si s dítětem stanovit pravidla a povinnosti, která by měla obsahovat možnost kontroly obsahu používání internetu a PC ze strany rodičů. Zde musí rodič vysvětlit dítěti, že jde o přiměřený strach, nikoliv o trest či nedůvěru. Je možné zde také použít přirovnání, kdy internet platí rodiče, tudíž ho mají i právo kontrolovat. Aby kontrola pohybu na internetu mohla být kontrolována i aktuálně, je důležité umístění počítače. Doporučuje se jej umístit na viditelné a často využívané místo. Jedná se například obývací pokoj.¹⁰⁰

„Tento problém je však ještě závažnější než se na první pohled může zdát. Vše probíhá na diskusních fórech, kde uživatelé hledají někoho, s kým by si mohli „pokecat“. Komentáře a zprávy může uživatel sdílet se všemi přihlášenými, stránky ale také nabízí režim „šeptání“. Situaci dále ztěžuje možnost přesměrovat konverzaci z chatu, který je monitorován administrátorem, na tzv. messenger,“¹⁰¹

Pokud rodiče zjistí, že dochází k zneužívání jejich dítěte, ať už jen tím, že jej slovně někdo obtěžuje, nebo dokonce žádá ze strany dítěte zaslání fotografií, je důležité udržet klidné emoce. V takové chvíli by se také mohlo stát, že se dítě přikloní spíše k pachateli, kterého může v danou chvíli považovat za skutečného přítele. Je nutné si opakovat, že obětí je právě dítě.¹⁰²

„To, že tato situace není výjimečná, potvrzuje zpráva z lednového vydání Mladé fronty DNES. Útočníci neloví své oběti pouze na diskusních fórech a chatech, ale i na sociálních sítích jako je Facebook, Twitter nebo MySpace. Článek se týká mladé třináctileté školačky z Ostravy, která chtěla udělat radost svým rodičům a koupit jim

¹⁰⁰ BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *Prevence – děti TV/internet*. [online]. [cit.2012_09_15]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/prevence/deti-a-tv/>

¹⁰¹ PREVENCE KYBERŠIKANY. *Dětská pornografie a prostituce*. [online]. [cit. 2012_12_22]. Dostupné z: <http://www.kybersikana.eu/2011/02/detska-pornografie-prostituce.html>

¹⁰² BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *Prevence – děti TV/internet*. [online]. [cit.2012_09_15]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/prevence/deti-a-tv/> - bílý kruh bezpečí

drahé vánoční dárky. Na to, že školačku zneužíval čtyřadvacetiletý muž, který jí platil za sex, přišla její starší sestra, které vše začalo být podezřelé. Útočník se se školačkou seznámil na Facebooku. Po krátkém kontaktu přes internet se začali scházet. Za sex jí vyplatil celkem 9000 korun. Jednou ji dokonce přiměl, aby zaskočila v jím provozované sexuální službě za prostitutku“.¹⁰³

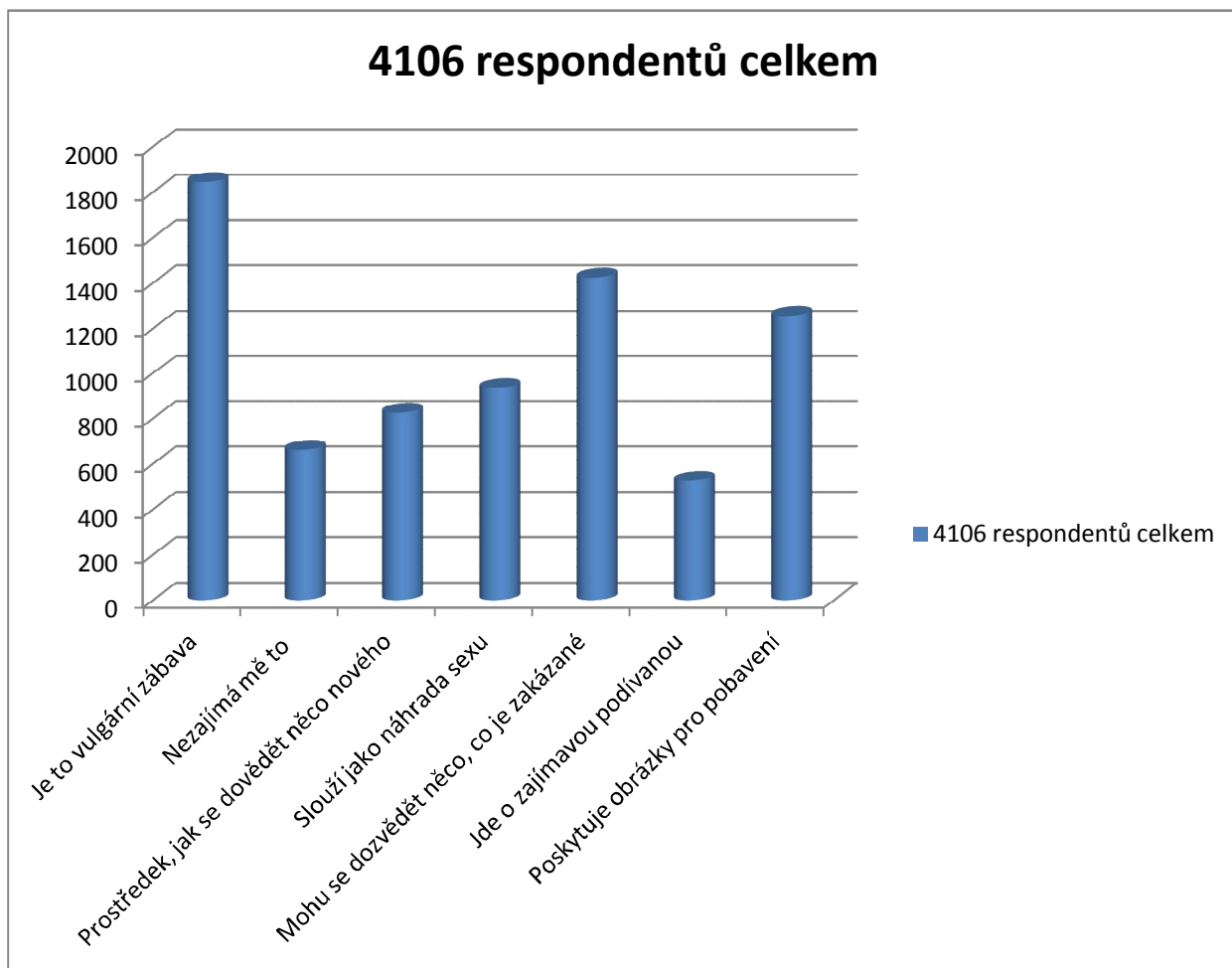
V případě nalezení takových to údajů je v první řadě důležité nijak neinformovat pachatele o jeho odhalení, nerušit účet či profil, přes který je komunikace vedena, pozměnit okamžitě hesla a přihlašovací údaje. Jako doporučení pro tyto situace se uvádí ukončit konverzaci ze strany rodiče například větou typu „odjíždím na hory, přes týden tu nebudu“ apod. Důležité je nevzbudit podezření u pachatele.

Nutnost vyměnění hesel je z důvodu ochrany dítěte. Osoba, která není dítětem ani pachatelem neví jaký je jejich vztah. Důležité je proto, aby nedošlo k náhodnému kontaktování pachatele obětí. Rodiče by měli prohlédnout i jiná komunikační zařízení, případně je na požadované období dítěti odebrat. Důležitý a nezbytný krok je nahlášení tohoto trestného činu na policii ČR, kde jak uvádí Bílý kruh bezpečí, je vhodné podat pouze základní informace s dovětkem, že jde pouze o domněnku zneužívání. V takovém to případě, policisté zavalují odborníkovi na danou problematiku, nebo Vás bude později kontaktovat sám. Odborník si v takovýchto případech poradí daleko lépe než běžný policista.¹⁰⁴

¹⁰³ PREVENCE KYBERŠIKANY. *Dětská pornografie a prostituce*. [online]. [cit. 2012_12_22]. Dostupné z: <http://www.kybersikana.eu/2011/02/detska-pornografie-prostituce.html>

¹⁰⁴ BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *Prevence – děti TV/internet*. [online]. [cit.2012_09_15]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/prevence/deti-a-tv/> - Bílý kruh bezpečí

Graf 3: Jaký je tvůj názor na pornografii?

Zdroj: PEDAGOGICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY. *Úloha školy v prevenci komerčního sexuálního zneužívání dětí.* [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/z21/2006/konference_2006/sbornik_2006/pdf/049.pdf

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 1426 respondentů bere pornografii jako zdroj informací, které se za normálních okolností nedozví, a pornografii považuje za formu pobavení 1265 respondentů. Tato čísla se pohybují ve velmi vysokých počtech. Důležité je také upozornit na fakt, že existuje velký rozdíl mezi pornografií označovanou mladistvými a dospělými. Mladiství vkládají do kategorie pornografie i klasické erotické materiály. I když se to jeví jako pozitivní, jde o přesný opak. Jde o velmi malou informovanost. Jestliže bude dítěti či mladistvému učiněna takováto nabídka a dotyčná osoba nebude umět rozpoznat, o jaký druh pornografie se ve skutečnosti žádáná, je velmi pravděpodobné, že svolí k něčemu, co by ve skutečnosti takové dítě či mladistvý člověk neudělali.

ZÁVĚR

„Svoboda je možnost, případně také schopnost volit, rozhodovat a jednat „podle své vůle“ a nést za to přiměřenou odpovědnost“¹⁰⁵. Tato definice svobody vystihuje celou podstatu problematiky mravnostní kriminality. Každý má právo se svobodně rozhodnout s kým, jak, kde a za jakých okolností bude sdílet intimní části svého života. Každý, kdo toto právo každého z nás nerespektuje, za to musí nést odpovědnost.

Tato práce si kladla za cíl shrnout obecnou podstatu tématu mravnostní kriminality, definovat základní pojmy, seznámit čtenáře s jednotlivými druhy a projevy mravnostní kriminality a rovněž nastínit možnosti prevence. Byly zde vysvětleny role pachatele a oběti, určeno vše, co pojem mravnostní kriminalita zahrnuje z pohledu zákonů České republiky a jaké tresty hrozí osobě, která spáchá trestný čin v sexuální oblasti na území České republiky.

Zvýšená pozornost v této práci byla věnována trestným činům znásilnění a pohlavního zneužití. Tyto činy zde byly rozebrány podrobněji oproti ostatním druhům mravnostní kriminality proto, aby bylo možné poukázat na velkou závažnost těchto trestných činů. Stanovený rozsah práce neumožňuje podrobnější přehled zbývajících druhů trestné činnosti spadající pod mravnostní kriminalitu. Pokud však autorka dostane možnost navázat na tuto práci ve svém dalším studiu, ráda se ujme rozšíření této práce i v dalších oblastech tak, aby vzniklo dílo, které bude ku prospěchu nejen veřejnosti, ale i dalším studentům zabývajícím se touto problematikou.

Za velmi důležitou pak autorka práce považuje prevenci a důsledné dohlížení na dodržování zákonů ze strany státu. Měl by existovat přísný systém, který by výškou trestu a výškou pravděpodobnosti odhalení vedl k odrazení potencionálních pachatelů od páčání této trestné činnosti. Jakýkoliv druh prevence, který může odradit pachatele od páčání mravnostní kriminality, stojí za to udržovat. A to i v případě, kdy by se jednalo pouze o pachatele s jednou obětí.

Z celé řady oficiálních statistik uvedených v této práci lze vyčíst, že z celkového počtu nahlášených a objasněných trestných činů znásilnění (odhaduje se, že skutečný počet

¹⁰⁵ blog.idnes.cz. *Svoboda projevu a médií jsou pouhou fikcí*. [online]. [2013-01-23]. Dostupné z: <http://siemko.blog.idnes.cz/c/307992/Svoboda-projevu-a-medii-jsou-pouhou-fikci.html>

znásilnění je až desetkrát vyšší, nežli počet nahlášených činů) je v celých 30-ti % případů pachatelem recidivista. Jak již bylo v této práci uvedeno, recidivista je člověk, který byl za stejný čin již v minulosti odsouzen. Takto vysoký počet pachatelů, kteří již spáchali trestný čin znásilnění, byli za něj odsouzeni, a přesto jej zopakovali, je naprosto alarmující. Autorka tak v této souvislosti poukazuje dle svého názoru mimo jiné na nevhodný systém zákonů, kterým Česká republika v současné době disponuje. Fakticky totiž statistiky poukazují na 30 % znásilněných žen či mužů, kteří mohli být ušetřeni psychického i fyzického traumatu, se kterým se budou potýkat možná po celý zbytek svého života.

V souvislosti s poznatky, kterých autorka nabyla se studiem materiálů pro vznik této práce, si v závěrečné části bakalářské práce dovoluje polemizovat a upozornit na problematiku celkového pohledu na systém trestů, který v České republice funguje.

Trest odnětí svobody či jiný uložený trest, který následuje po spáchání jakékoliv trestné činnosti, je udělován za účelem nápravy. Nikoliv za účelem potrestání. Zákonný systém České republiky považuje vězenství za nápravný institut, kde se jedinec odnaučí opakovat svůj čin. Dle tohoto přístupu jsou pak přidělovány tresty.

Aplikuje se zde tedy myšlenka, že člověk, který bude odsouzen odnětím svobody či jiným trestem, bude v době trestu přemýšlet a zpytovat svědomí nad svým činem, a tak se napraví. Jak ale poukazují mimo jiné výše uvedené zkušenosti ze statistik, tento přístup se neprojevuje jako účinný. Ve všech případech kriminality tvoří počet recidivistů nezanedbatelné číslo. U trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti je toto číslo doslova alarmující.

Již s touto filosofií udělování trestů proto autorka vzhledem k závažnosti celé této problematiky nesouhlasí. Klade si otázku, proč by měl pachatel, který úmyslně znásilní, zneužije či dokonce připraví o život dítě, dostávat takový komfort, jako je možnost nápravy. A využívat „luxusu“, který české věznice oproti jiným zemím nabízejí. Pokud by byly udělovány přísnější tresty, nemuselo by k těmto činům recidivy docházet. Pochopitelně by nedošlo k úplnému zamezení. Kdyby byl však kladen větší důraz na kontrolu těchto pachatelů po jejich propuštění, nemuselo by k těmto činům páchaným recidivisty docházet v takovém měřítku.

Pokud by například existoval přísnější systém trestů s vyšší možností udělení doživotního trestu, mohla by se čísla recidivy minimalizovat. Popřípadě by v českém právním řádu mohla existovat možnost, jako je tomu v jiných zemích, sčítání všech činů, za něž by následoval sloučený trest například tří po sobě jdoucích doživotních trestů. Rovněž možnost propuštění na svobodu za vzorné chování ať pro recidivisty či prvopachatele může čísla trestných činů spáchaných recidivisty zvyšovat.

Bylo by jistě naivní tvrdit, že všechny výše uvedené myšlenky by vedly k vymazání mravnostní kriminality ze všech statistik. To nikoliv. Ovšem zcela určitě by to vedlo ke snížení počtu páchaní této trestné činnosti, zejména z hlediska recidivistů. Kdyby se tímto způsobem podařilo odradit či zabránit části pachatelů v páchaní této trestné činnosti a uchránit tak potencionální oběti (dle statistik to možné je), bylo by na místě takové kroky zvážit. Z pohledu oběti, která by například získala jistotu, že již nikdy nepotká pachatele svého znásilnění, by to byl zásadní krok. Nezapomínejme, že stále se jedná o 30 % obětí vyšetřených trestných činů znásilnění.

Dalším důležitým faktem, který z této práce vyplývá, je podstata prevence, která je velice důležitá, a která v těchto případech stojí převážně na informovanosti. V dnešním světě techniky, sociálních sítí, vlivu médií a rozvoje mezinárodních neziskových agentur selhává podstata informovanosti společnosti o prevenci tak závažných činů, jako je znásilnění, pohlavní zneužití, kuplířství, soulož mezi příbuznými, pornografie či prostituce. Je neuvěřitelné, že více jak 16 % ze 7 474 respondentů (podle jednoho z grafů uvedených v této bakalářské práci) uvádí, že pornografie je vnímána jako určitý druh zábavy.

Bohužel nedostatek informovanosti se netýká pouze pornografie, ale celé mravnostní kriminality. Kdyby lidé věděli, jak se bránit, kam zavolat o pomoc, na co si dát pozor, že je v pořádku vše ohlásit na policii, že policie funguje a k dopadení pachatele je vysoká pravděpodobnost, že stačí požádat o pomoc odborníky v případě i jiných problémů, které s tímto druhem trestné činnosti souvisí, vše by se odvíjelo jinak.

Fakt, který by měl být rozšířený a na kterém by mělo vše fungovat, je ten, že je důležité být obklopen odborníky na tuto problematiku. Učitelé, lékaři, sociální pracovníci, policisté, záchranáři, ti všichni by měli být schopni poskytnout odbornou pomoc všem, kteří o ni požádají. V neposlední řadě by měli alespoň umět rozpoznat, že se děje něco

negativního a začít to řešit byt' jen tím, že povolají osobu, která se tímto problémem profesně zabývá a poukáže člověku, který pomoc potřebuje, že už je vše v pořádku a v případě nutnosti se má na koho obrátit.

Mravnostní kriminalita patří mezi nejzávažnější trestné činy, které na světě existují. Společnost je odsuzuje, a je jedno, zda je tvořena lidmi z různých tříd, různé pleti, různého jazyka či náboženství. Mravnostní kriminalita se prostě netoleruje. Proč tedy máme i dnes tak „nízké“ tresty za tyto činy? Proč má ve velké řadě případů více práv pachatel nežli oběť? Proč se společnost proti této problematice neumí efektivně bránit? To všechno jsou otázky, které si zaslouží zodpovědět. Nepochybně by se proto této problematice, a zejména prevenci v této problematice, mělo věnovat více pozornosti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

CHMELÍK, J. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6.

NOVOTNÝ, ZAPLETAL a kol. *Kriminologie*. 3 vyd. Praha: Aspi, 2008. ISBN 978-80-7357-376-8.

ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4.

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. 4.vyd. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-931-3.

SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Praha: Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-389-6.

WEISS, P. *Sexuální deviace: Klasifikace, diagnostika a léčba*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-634-9. Str. 31-32

WEISS, P. a kol. *Sexuální zneužívání – pachatelé a oběti*. Praha: Grada, 2000. ISBN 80-7169-795-8.

WEISS, P. *Sloupky o sexu*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta a.s., 2010. s. 126. ISBN 978-80-204-2188-3.

VANÍČKOVÁ, E. a kol. *Sexuální zneužívání dětí II*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-878-6.

ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminalita mládeže*. Praha: PA ČR, 2001. s. 17. ISBN 80-7251-070-3.

ŠIMSOVÁ, E. *K problematice primární prevence sociálně patologických jevů na území hl. města Prahy*. In: ODDĚLENÍ PREVENCE KRIMINALITY MAGISTRÁTU HL. M. PRAHY, PROTIDROGOVÁ KOMISE RADY HL. M. PRAHY A ODBOR ŠKOLSTVÍ

MAGISTRÁTU HL. M. PRAHY. Primární prevence sociálně patologických jevů v hlavním městě Praze. Praha: hlavní město Praha, 2002, s. 120.

Seznam použitých legislativních dokumentů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestný zákoník. Hlava III trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, § 185. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009. ISSN 1211-1244.

Seznam použitých internetových zdrojů

Zákon č. 2/1993 SB, *Listina základních práv a svobod*. In: Sbírka zákonů. 28. 12. 1992. [online]. [2012-09-04]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/listina-zakladnich-prav-a-svobod/>

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád. Oddíl sedmý, § 43.[online]. [cit. 2012-12-09]. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s16&q16=43>

STOPZNASILNENI.CZ. Znásilnění, o kterých se nemluví. [online]. [cit. 2012-12-16]. Dostupné z: <http://www.stopznasilneni.cz/cz/znasilneni-o-kterych-se-nemluvi>

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ., *Mýty o znásilnění*. [online]. [cit. 2013-01-04]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/prevence/myty-o-znasilneni/>

ČÍRTKOVÁ, L., *Kriminalistika – oběti znásilnění*. [online]. [2013-01-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalistika-728588.aspx?q=Y2hudW09Ng%3d%3d>

ČÍRTKOVÁ, L., *Pomoc obětem trestného činu znásilnění*. [online]. [2012-12-20]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CDMQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.bkb.cz%2Ffiles%2Findex.php%3Fid%3D97&ei=4q0OUdHfGcOL4ATAYlCYCg&usg=AFQjCNEZIVYDW2M52pA2AwVSPiFPD8tw&sig2=vUe_KUiVXq1JTCaT_gC9jw&bvm=bv.41867550,d.bGE

SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. *Parafilie*. [online] [cit. 2013.02.11]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.info/parafilie>

PEDAGOGICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY. *Úloha školy v prevenci komerčního sexuálního zneužívání dětí*. [online]. [cit. 2013-02-03]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/z21/2006/konference_2006/sbornik_2006/pdf/049.pdf

MINISTERSTVO VNITRA. *Národní strategie boje proti obchodování s lidmi*. [online]. [cit. 2013_07_01]. Dostupné z: http://www.ungift.org/doc/knowledgehub/resourcecentre/Governments/Czech_Republic/_National_Strategy_of_the_Fight_against_Trafficking_cs_2008_2011.pdf

VÚP. *Problematika dětské pornografie a její prevence na škole*. [online.] [cit. 2012_12_14]. Dostupné z: <http://www.sos-ub.cz/prevence/braun.pdf>

BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ. *Prevence – děti TV/internet*. [online]. [cit.2012_09_15]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/prevence/deti-a-tv/>

PREVENCE KYBERŠIKANY. *Dětská pornografie a prostituce*. [online]. [cit. 2012_12_22]. Dostupné z: <http://www.kybersikana.eu/2011/02/detska-pornografie-prostituce.html>

BLOG.IDNES.CZ. *Svoboda projevu a médií jsou pouhou fikcí*. [online]. [2013-01-23]. Dostupné z: <http://siemko.blog.idnes.cz/c/307992/Svoboda-projevu-a-medii-jsou-pouhou-fikci.html>

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Obrané chování osob u možnosti pohlavního zneužití	39
Graf 2: Co si myslíš o prostituci?	52
Graf 3: Jaký je tvůj názor na pornografii?	59

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Kristýna Macháčková

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: prezenční

Název práce: Mravnostní kriminalit a- jaké druhy existují a jak se jim bránit

Rok: 2013

Počet stran textu: 52

Počet titulů českých použitých zdrojů: 11

Počet internetových zdrojů:13

Vedoucí práce Doc. PhDr. Jiří Víšek, CSc.